

# Socioekonomi Flyttströmmar Offentlig försörjning

Mats Forsberg, Statisticon AB



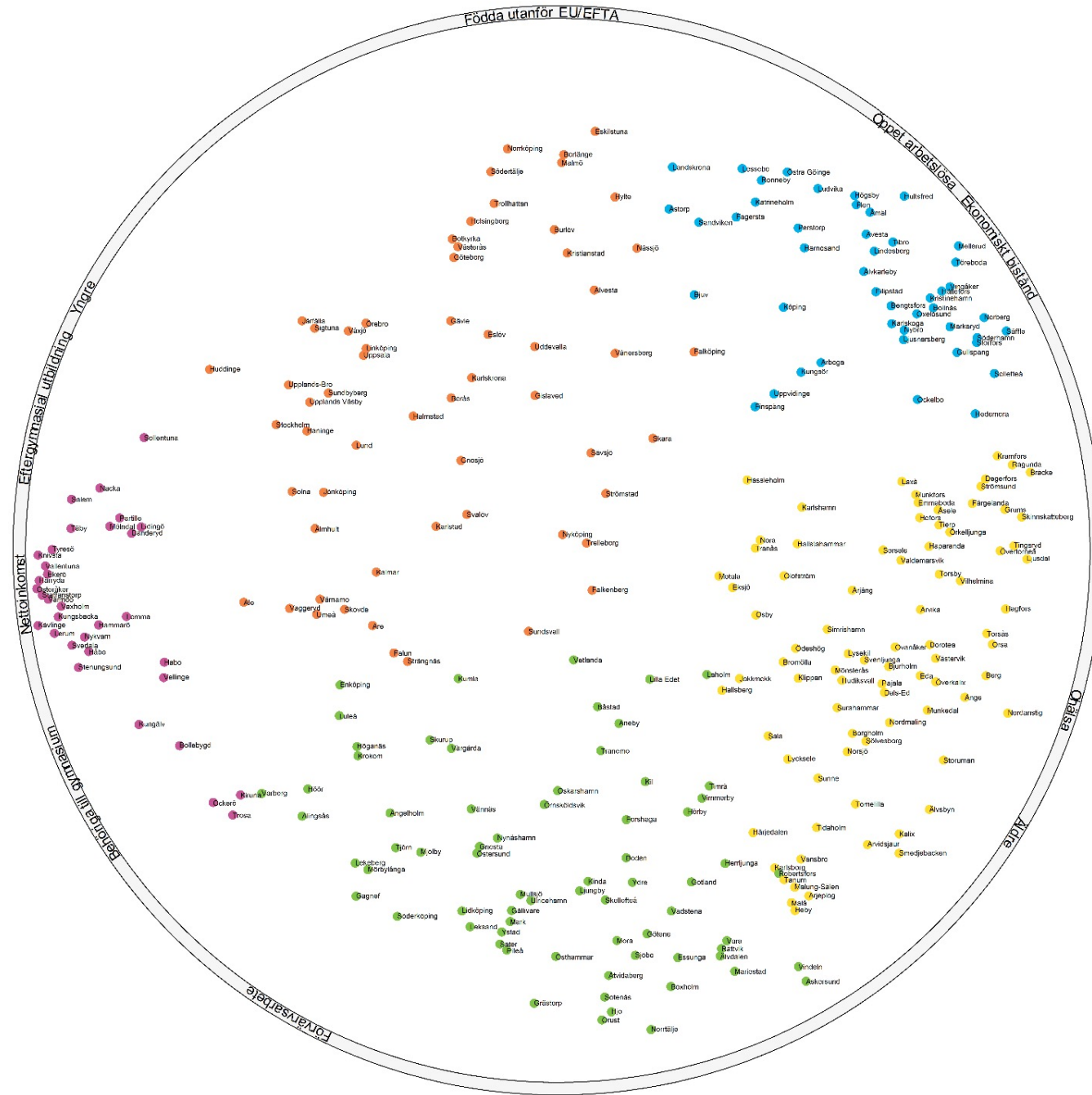
# Del 1 – Socioekonomi

Hur ter sig livet i Sveriges kommuner?

Hur lika och olika är länets kommuner när det gäller socioekonomiska förutsättningar - och åt vilket håll drar utvecklingen?

Ökar eller minskar socioekonomiska klyftor mellan kommuner?





Vad är syftet med  
den sociala kompassen?

**Att ge en samlad och mångfacetterad bild  
av den socioekonomiska situationen i  
Sverige**

**Att bidra till en gemensam  
verklighetsuppfattning hos välfärdsaktörer**

**Att utgöra ett underlag för behovsanalyser  
inom offentlig förvaltning**



Hur görs  
den sociala kompassen?

**En samlad analys av tio socioekonomiska  
egenskaper hos befolkningen i landets  
kommuner**

**Metoder för klassificering och skalning av  
data för att visualisera sambandet mellan  
alla egenskaper**

**Samtlig data kommer från Statistiska  
centralbyrån (SCB)**



Vem gör den  
den sociala kompassen  
och hur kom den till?

I ett uppdrag från MSB skulle vi utifrån en förteckning med ca 100 variabler eliminera de variabler som uppvisade en hög korrelation och ”visade samma sak”.

Dock var korrelationen - vid parvisa jämförelser - inte särskilt hög. Variationen i data var omfattande med många nyanser.

För att inte behöva förstöra värdefull information sökte vi efter metoder utanför den klassiska statistiken och hittade s.k. maskininlärningsmetoder för att analysera komplexa samband.

Resultatet från analyserna blev dock svårtolkade. Vi behövde därför hitta ett pedagogiskt sätt att förenkla och visualisera resultatet.



# EGENSKAPER HOS BEFOLKNINGEN



**INKOMST**



**FÖRVÄRVSARBETE**

**ARBETSLÖSHET**

**OHÄLSA**

**EKONOMISKT BISTÅND**

**FÖDDA UTANFÖR EU/EFTA**



**UTBILDNINGSNIVÅ**

**GYMNASIEBEHÖRIGHET**



**UNGA**

**ÄLDRE**

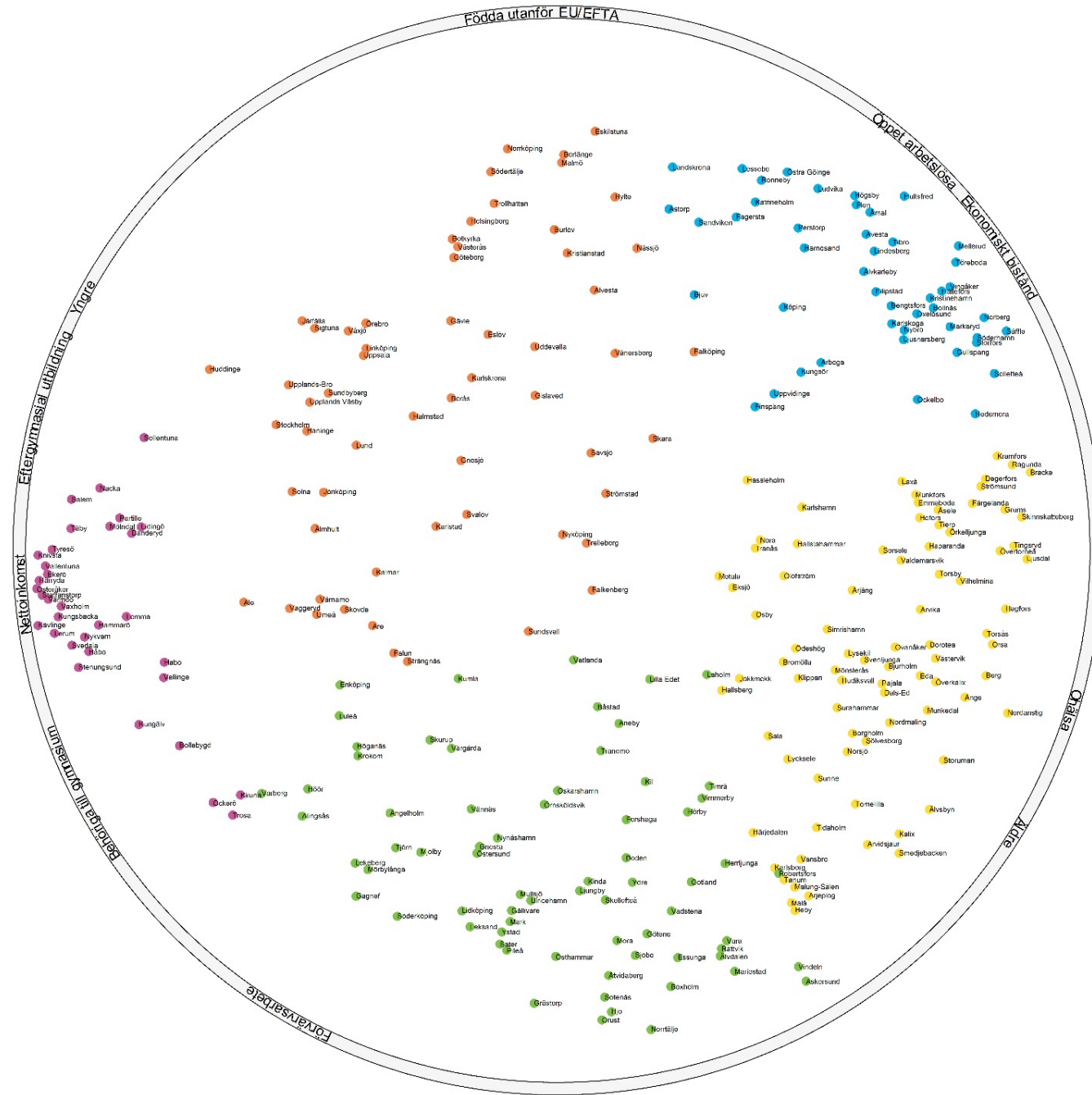


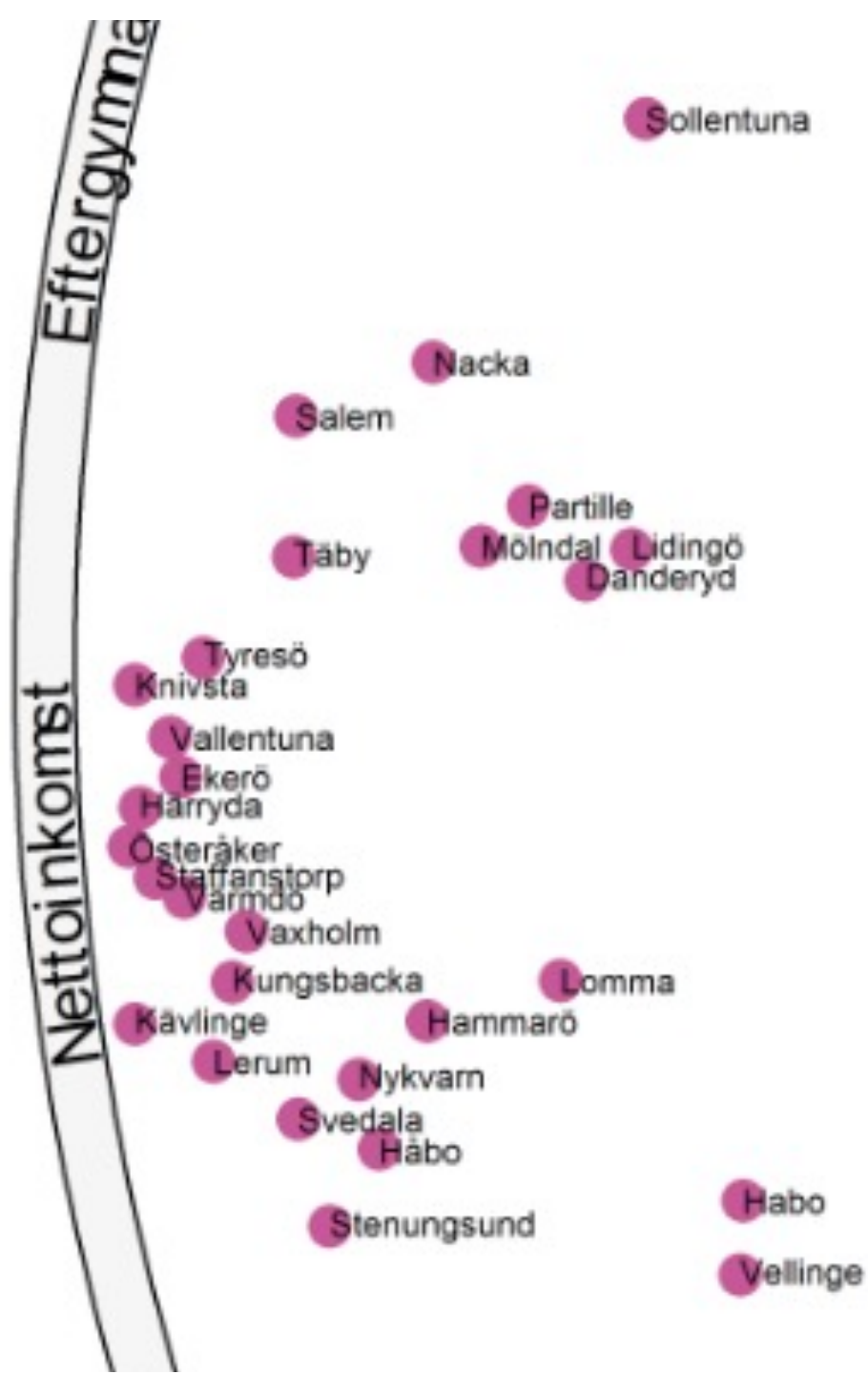
## Sveriges socioekonomiska landskap

Reflektion och  
meningsutbyte efter  
genomgång:

*Vad betyder de  
socioekonomiska  
skillnaderna mellan  
kommunerna för  
samordningsförbunden?*







Här finns  
många barnfamiljer  
som pendlar till ett jobb  
som ger hög lön

Det här är ett storstadnära Sverige

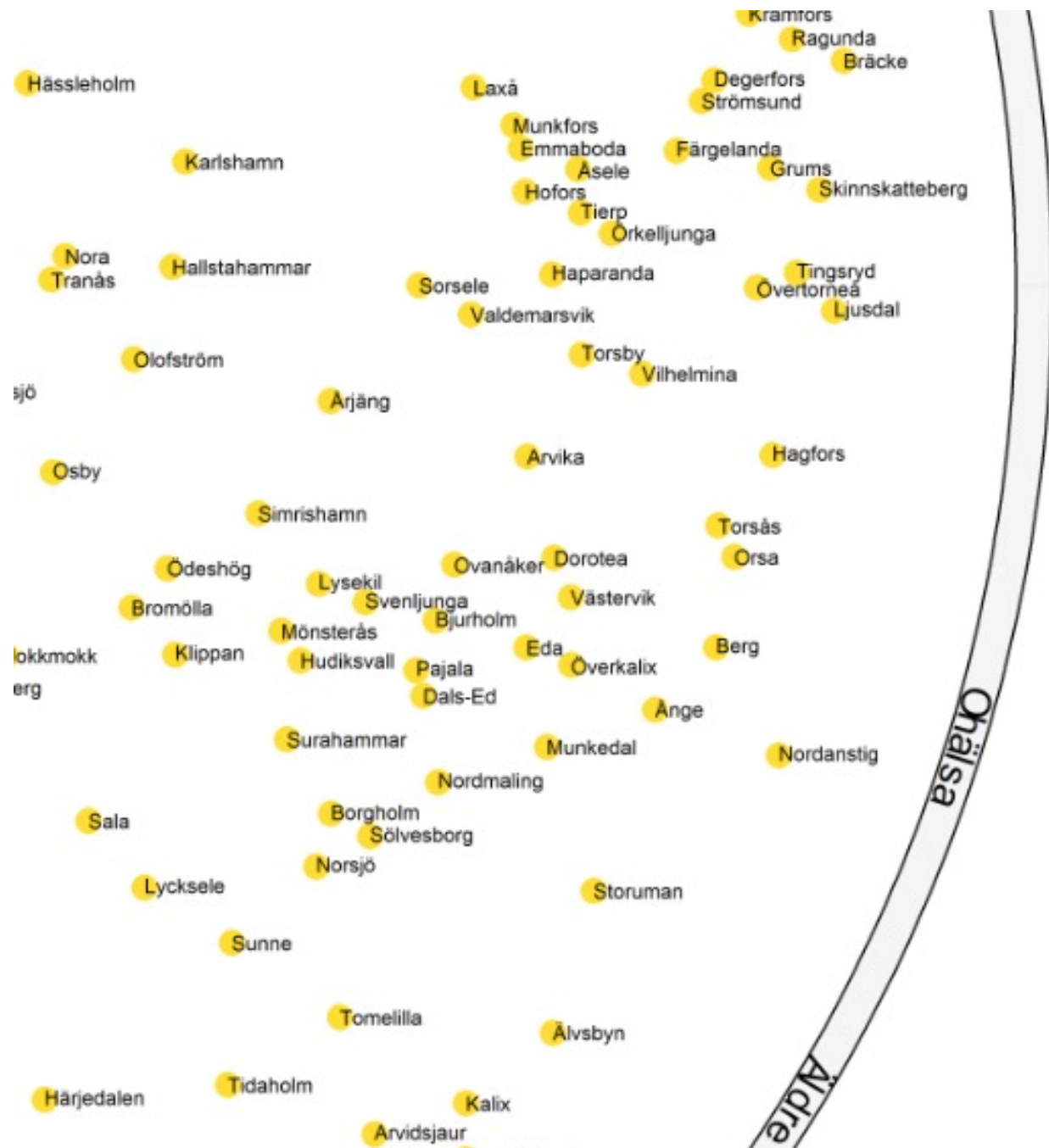


Här finns  
universitet och högskolor  
ministrar, hövdingar och biskopar  
ljudande fabriksvisslor och  
människor från världens alla hörn

Det här är mångfaldens Sverige







Här finns vanligtvis få yngre och många äldre människor i mindre kommuner.

Det här är Sverige med längre avstånd till större arbetsmarknader.





Här finns  
besöksnäring  
och en livfull egen arbetsmarknad

Det här är "Sörgårdens" landskap





Map of Sweden with green dots marking various locations: Luleå, Höganäs, Krokoms, Skurup, Vårgårda, Båstad, Aneby, Tranemo, Oskarshamn, Kil, Timrå, Vimmerby, Hörby, Vännäs, Atvidaberg, Boxholm, Marie, Sotenäs, Hjo, Orust, Norrtälje, Grästorp.

Eller för att citera en politiker i Mjölby:

”Ja, men detta är ju vi i ett nötskal  
– en del av det bonniga välmående Sverige”

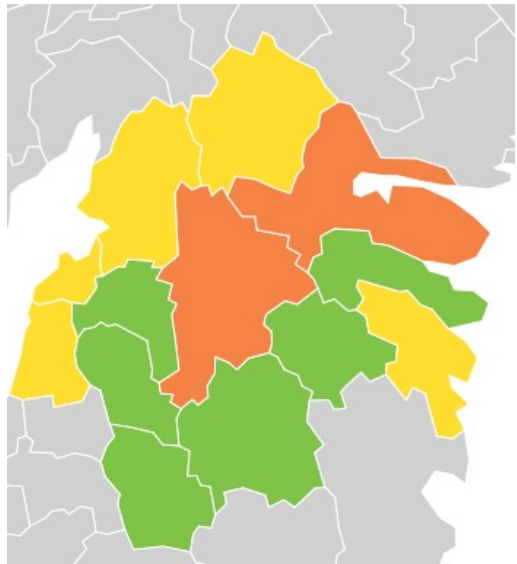




# Östergötland i den sociala kompassen

---





<https://studios.statisticon.se/sekom>



Ökar eller minskar  
skillnaderna inom länet?

---

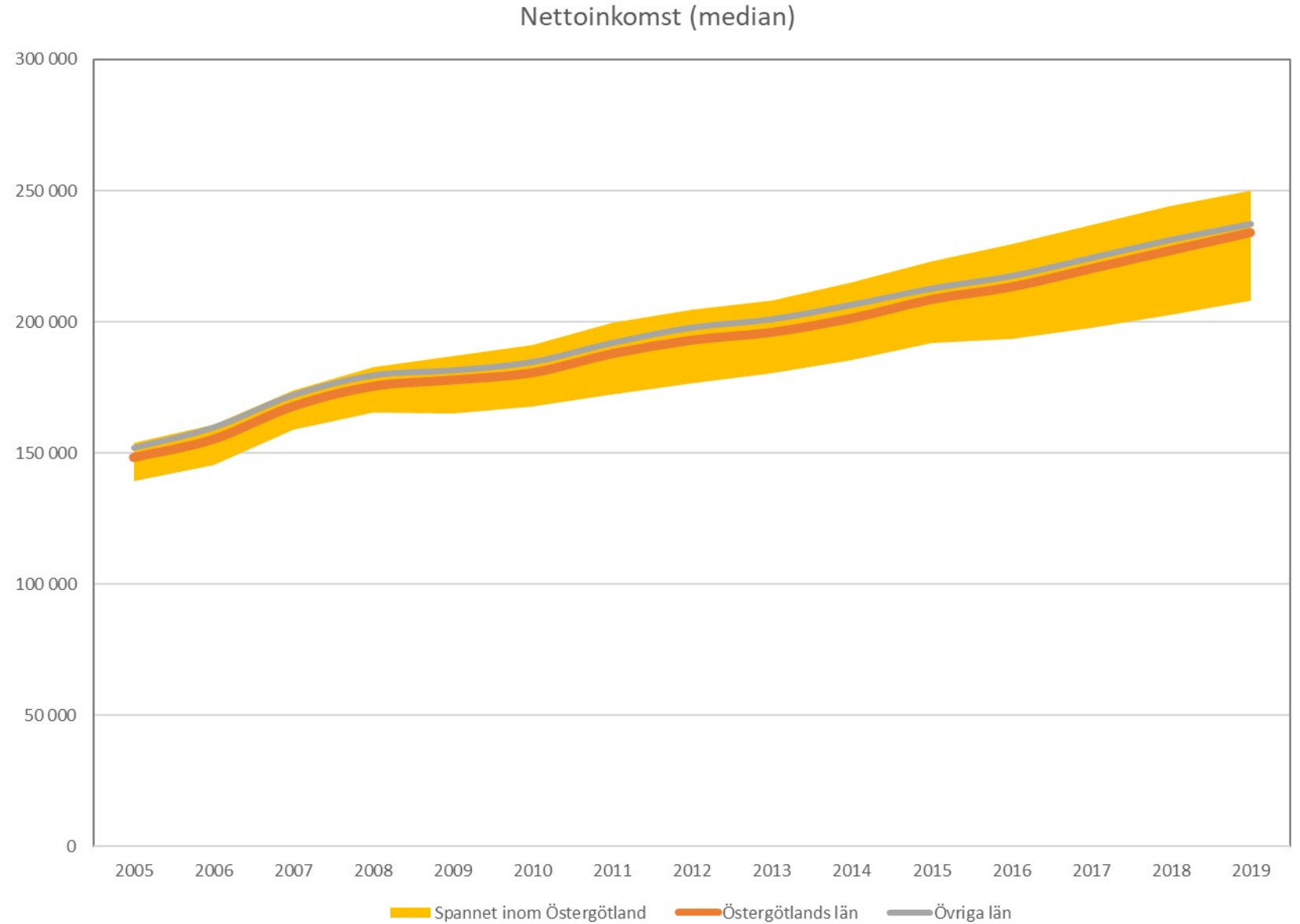


## Nettoinkomst

*Väsentligen ökande nivåer generellt sett.*

*Nivåer något under övriga län.*

*Väsentliga - och tilltagande - skillnader inom länet.*

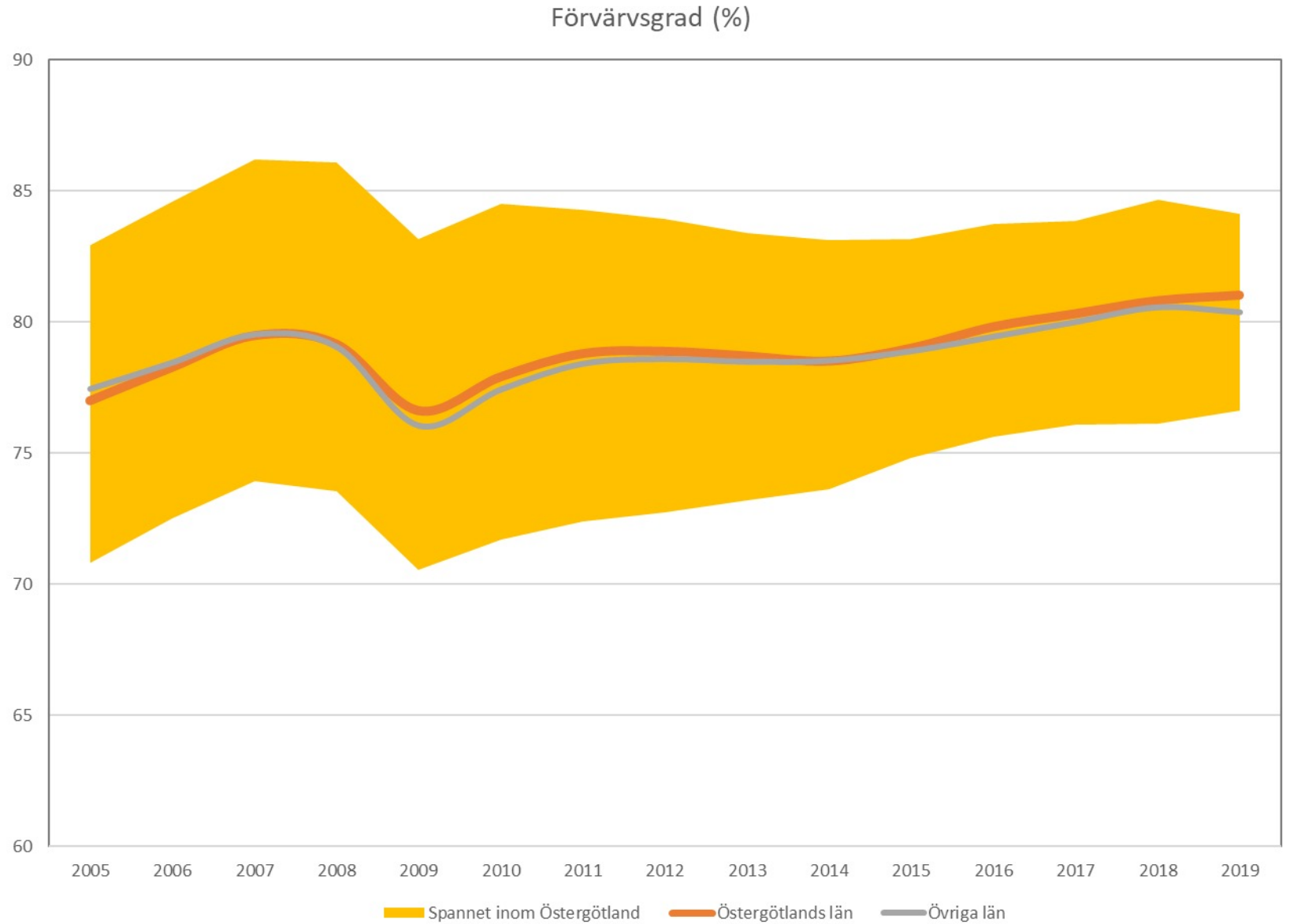


## Förvärvsgrad

*Finanskrisen 2008 syns tydligt.*

*Nivåer något över övriga län.*

*Väsentliga - men krympande - skillnader inom länet.*



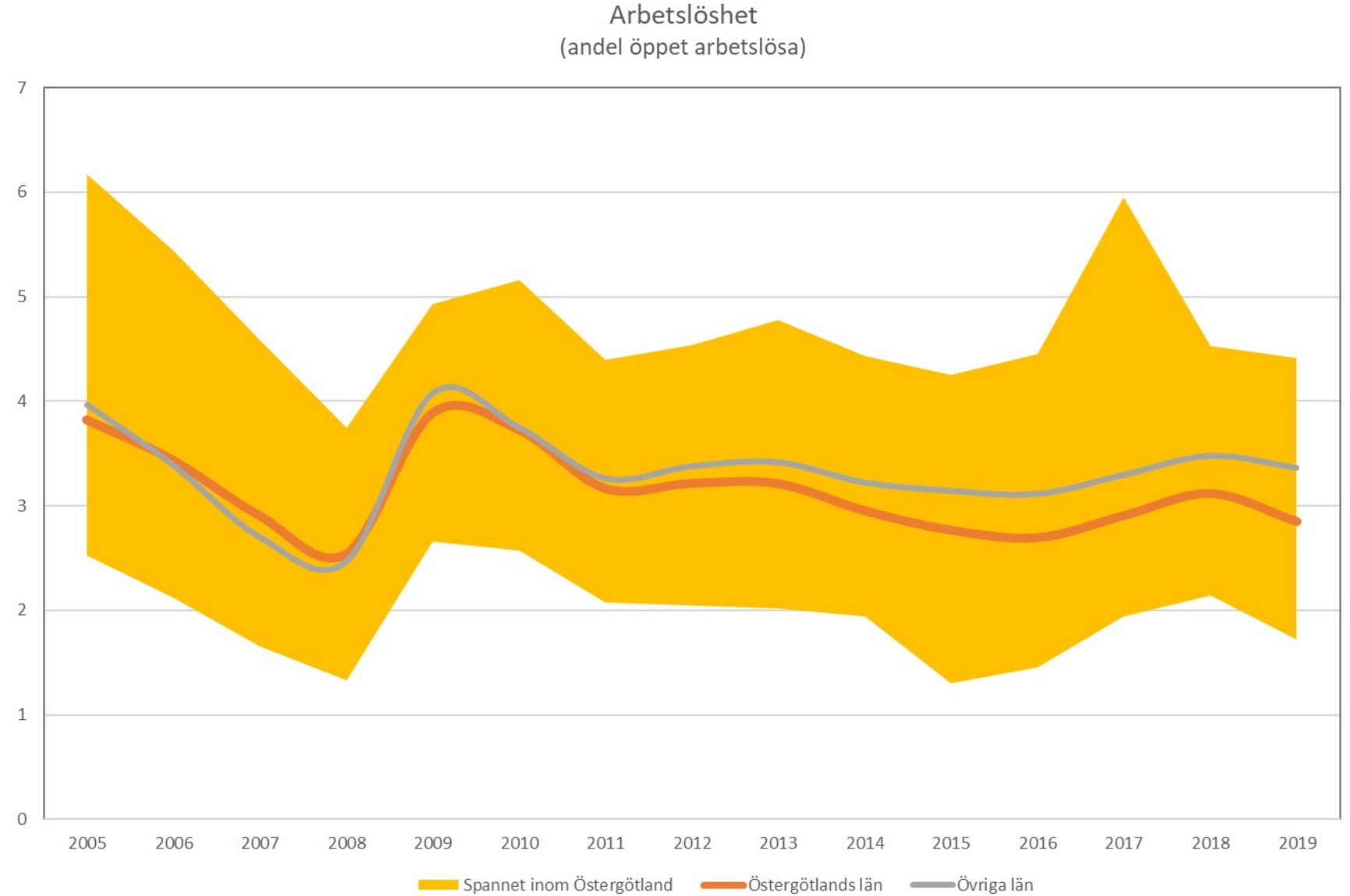
## Arbetslöshet

*Finanskrisen 2008 syns tydligt.*

*Nivåer under övriga län.*

*Väsentliga - men knappast ökande - skillnader inom länet.*

*Dock har nivåerna ökat rejält under 2020 och 2021.*

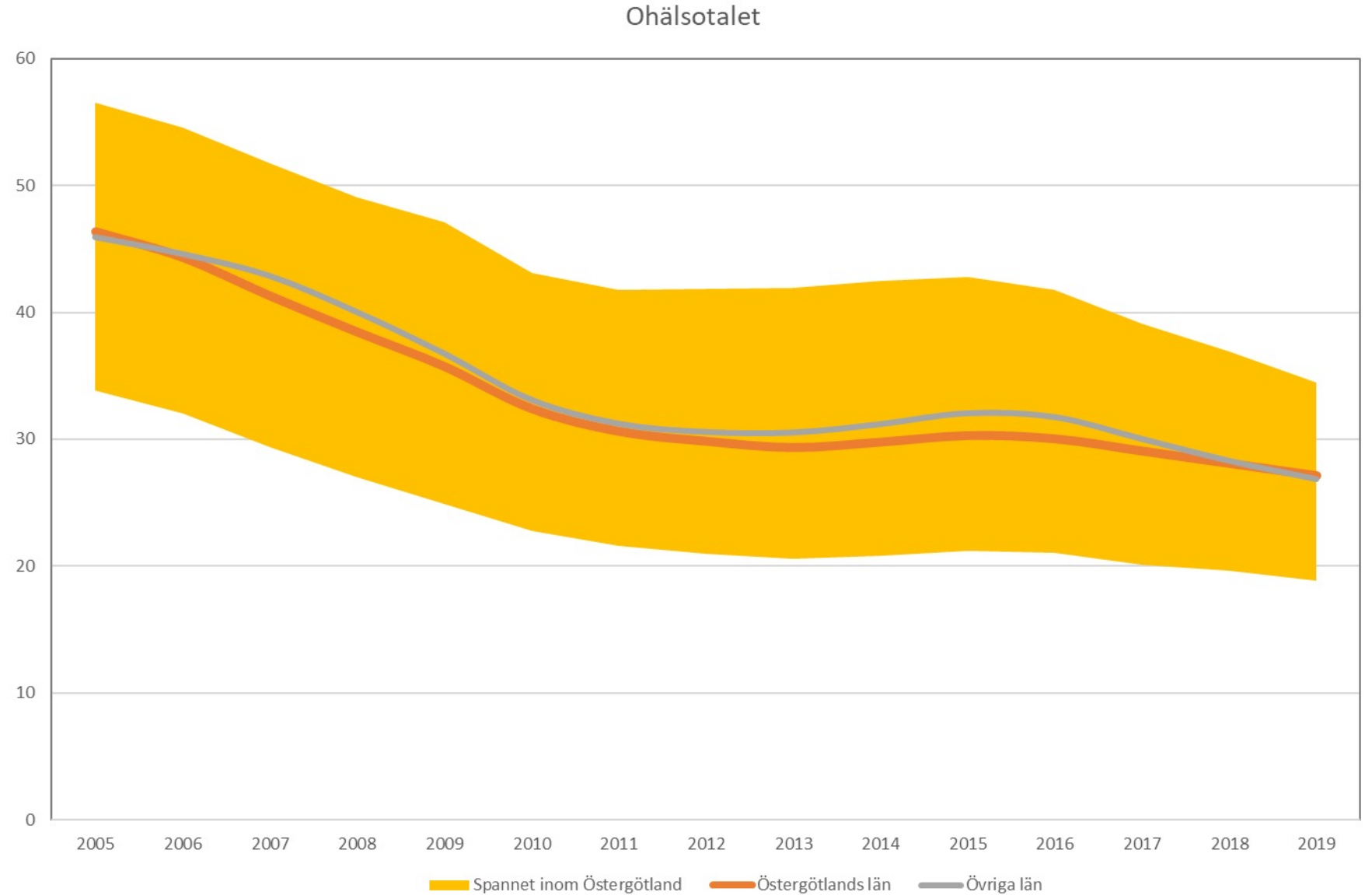


## Ohälsotalet

*Noterbart likartad utveckling i länet, inom länet och i övriga län....  
... en utveckling som säger mer om försäkringskassornas samtidiga lyhördhet för regel- förändringar än om hälsotillståndets utveckling?*

*Stadigt sjunkande nivåer som i övriga län.*

*Väsentliga - men något krympande - skillnader inom länet.*

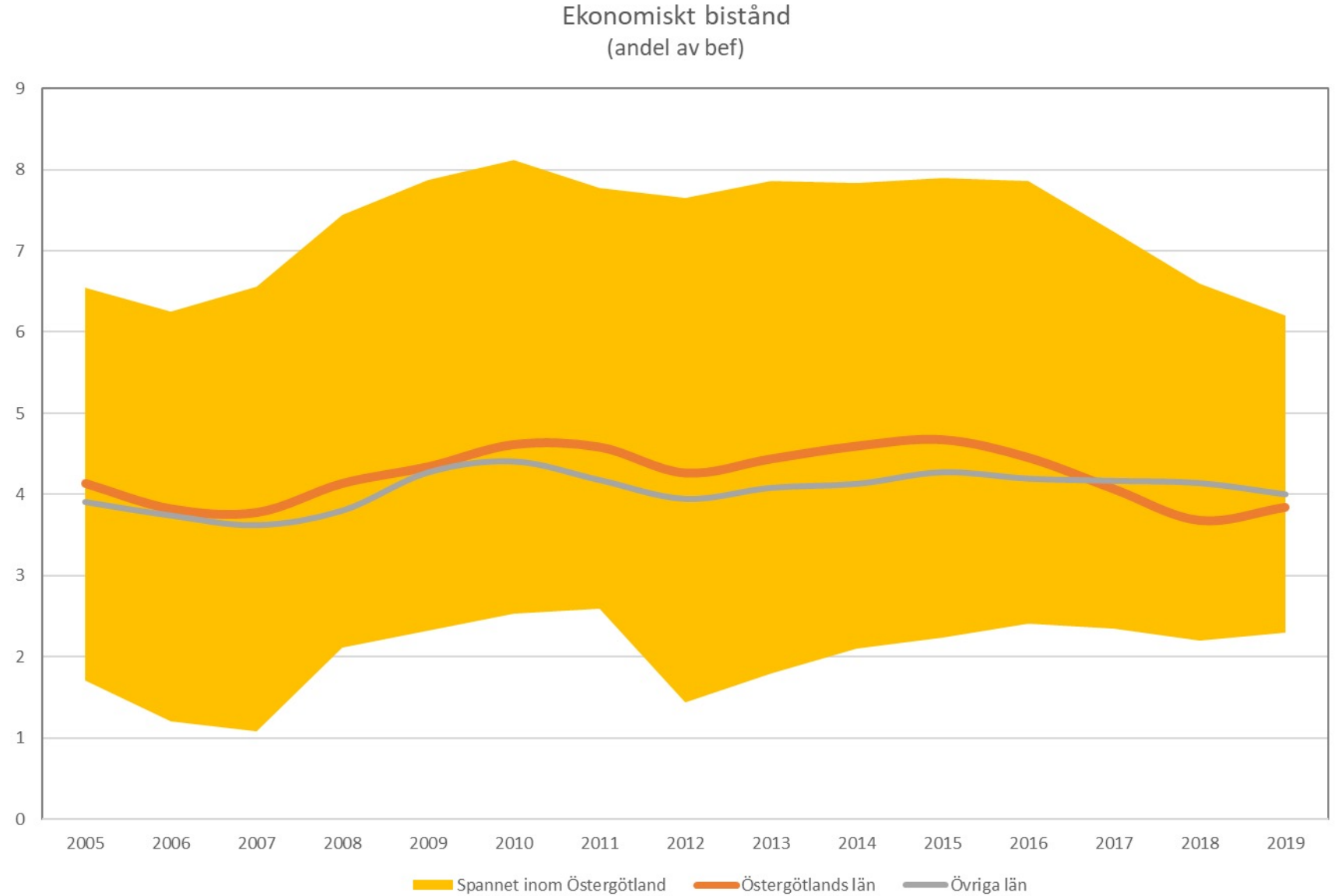


## Ekonomiskt bistånd

*Små fluktuationer över tid.*

*Nivåer som i övriga län.*

*Väsentliga - men något  
minskande - skillnader inom  
länet.*



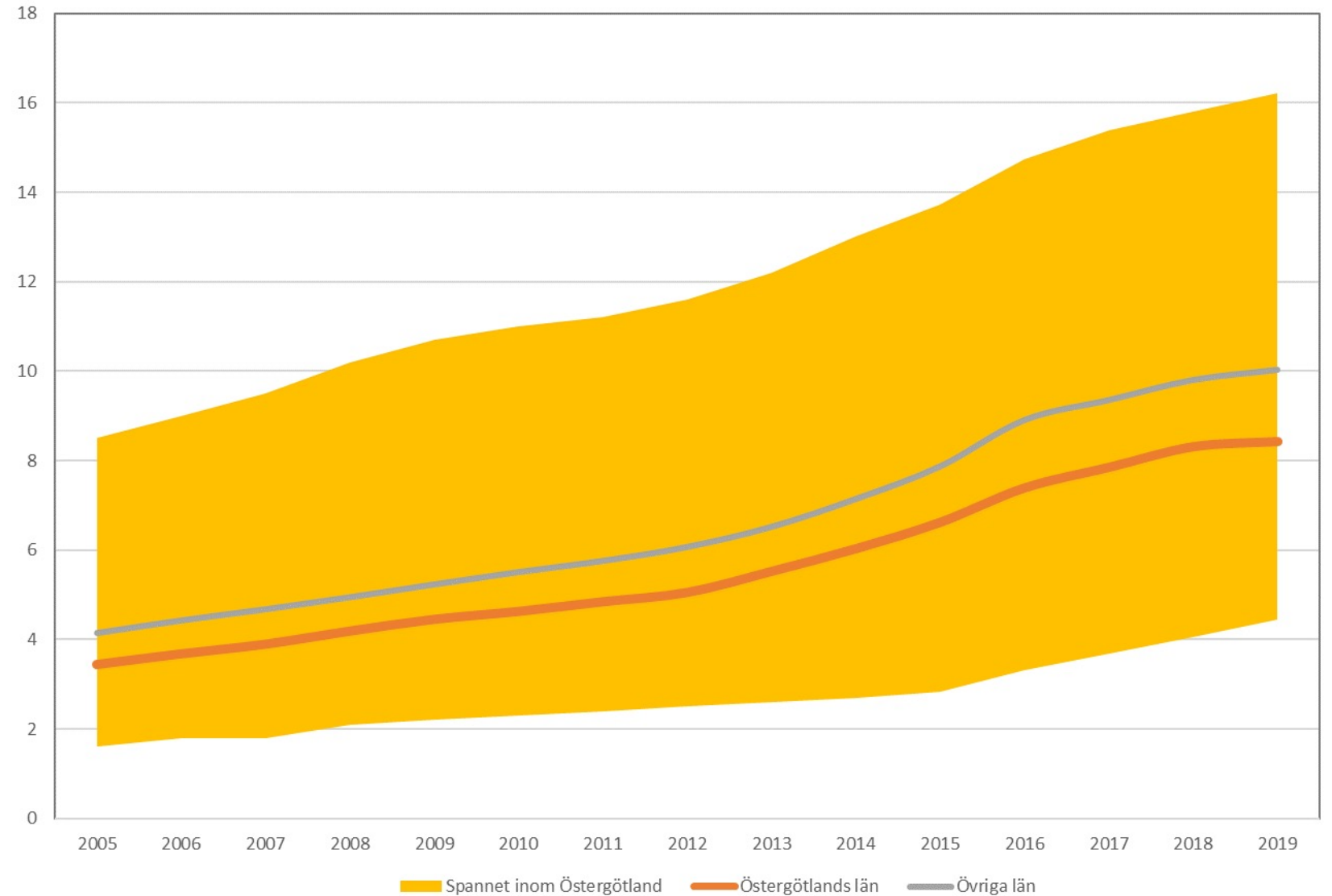
## Födda utanför EU/EFTA

*Väsentlig ökning under tidsperioden.*

*Nivå understigande övriga län.*

*Väsentliga - och tilltagande - skillnader inom länet.*

Andel födda utanför EU/EFTA

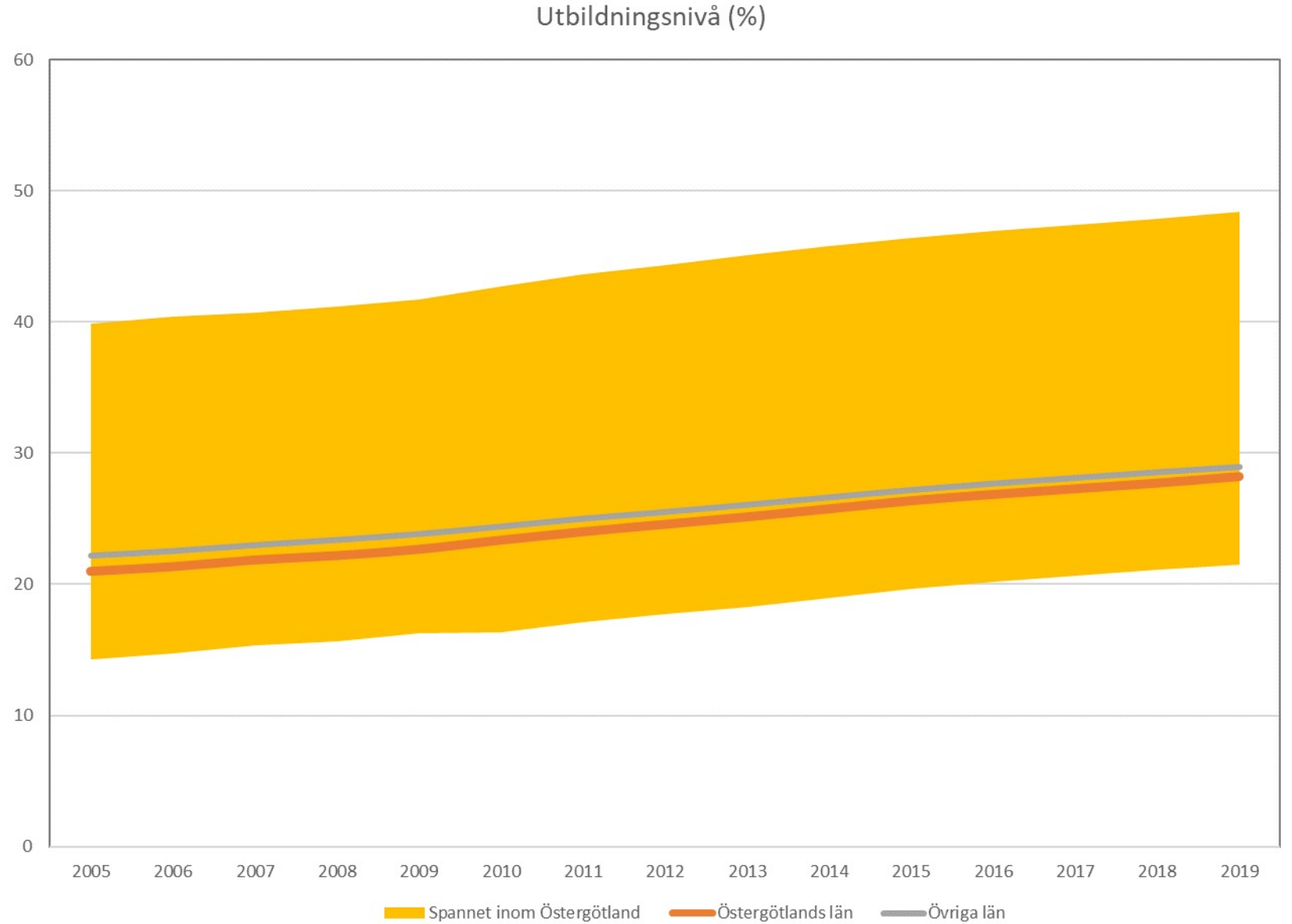


## Utbildningsnivå

*Stadigt ökande nivåer.*

*Något lägre nivå än  
i övriga län.*

*Väsentliga - men  
oförändrade - nivåer inom  
länet.*

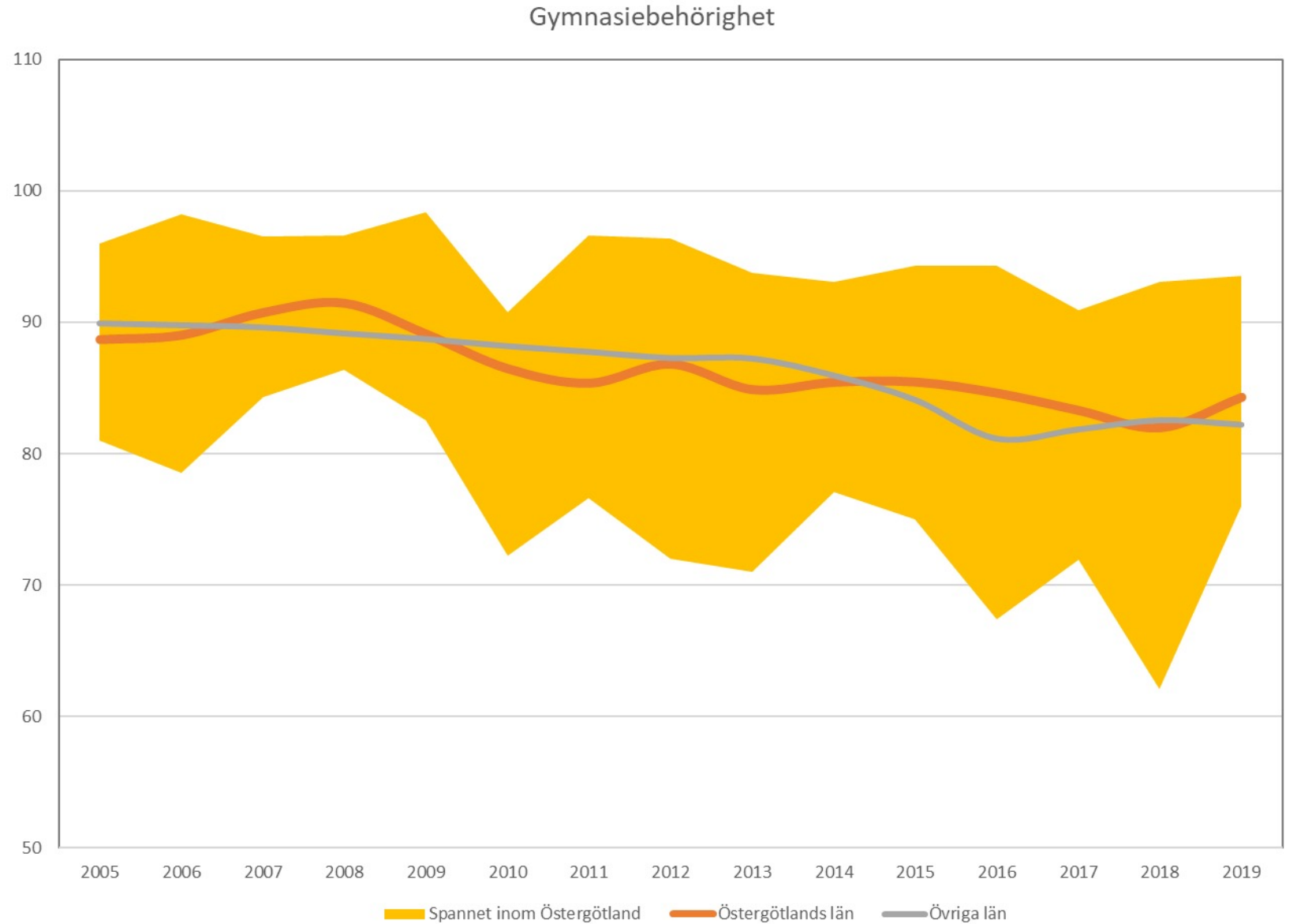


## Gymnasiebehörighet

*Generellt sjunkande nivåer över tid.*

*Nivåer som i övriga län.*

*Tilltagande skillnader inom länet.*

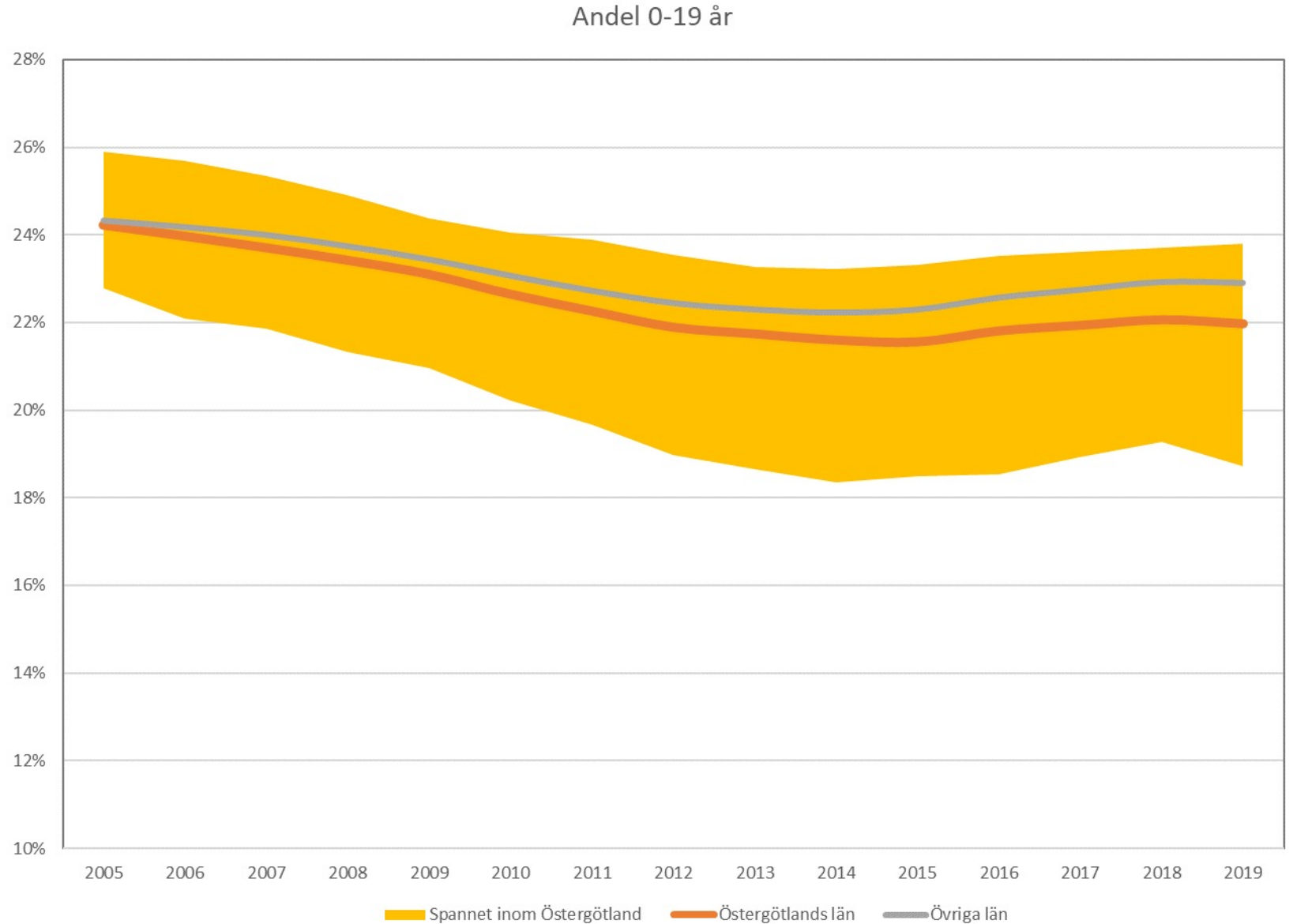


## Andel 0-19 år

*Stabil nivå de senaste sju åren.*

*Lägre nivå än i övriga län, med tilltagande skillnad.*

*Väsentliga - och något tilltagande - skillnader inom länet.*

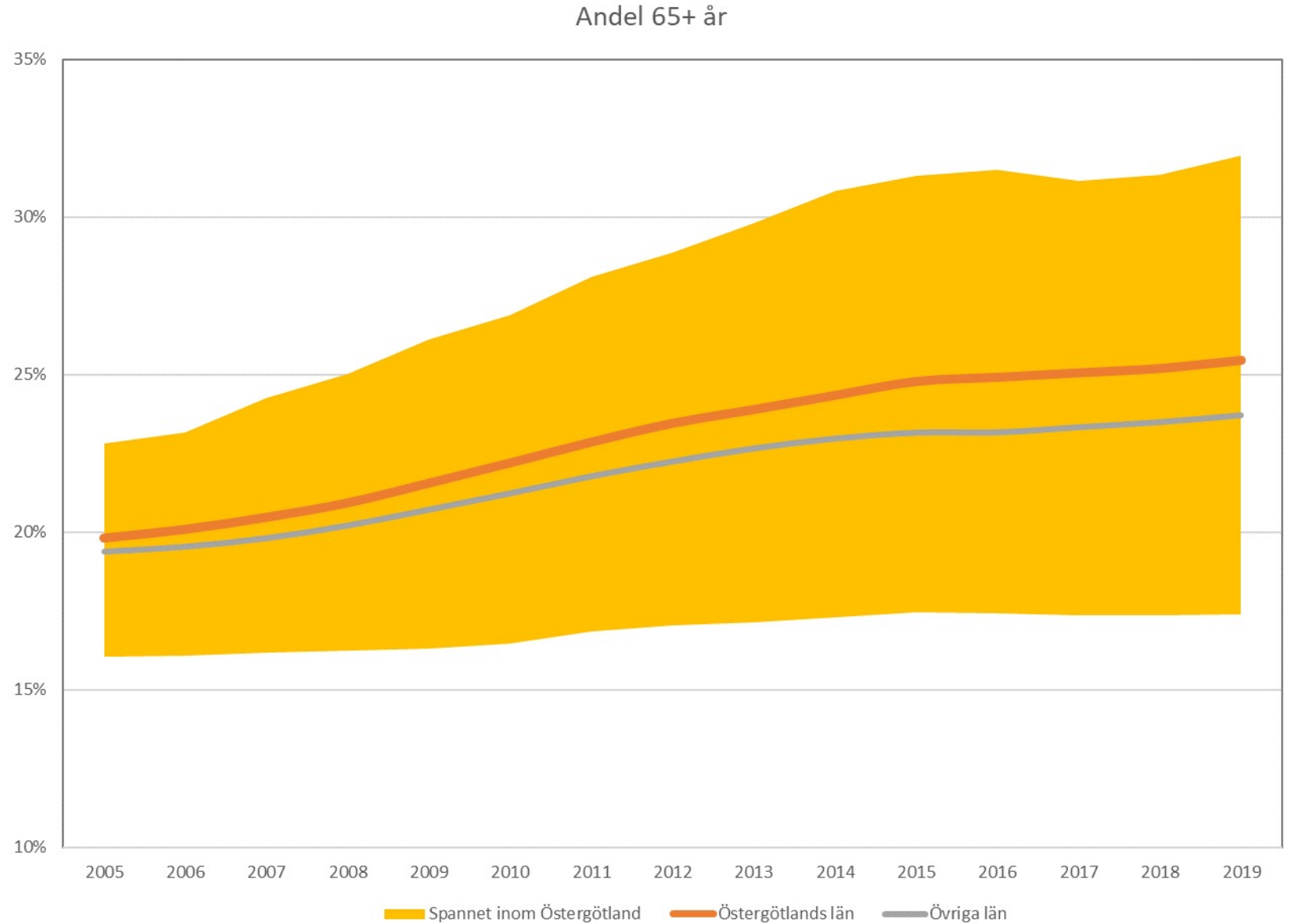


## Andel 65+ år

*Stadigt ökande andel äldre.*

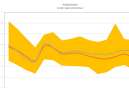
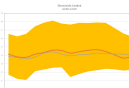
*Högre nivå än i övriga län,  
med tilltagande skillnad.*

*Väsentliga - och tilltagande  
- skillnader inom länet.*



## Tid för reflektion och meningsutbyte

*Vad betyder  
socioekonomiska skillnader  
mellan kommunerna för  
samordningsförbunden i  
Östergötland?*

<b>INKOMST</b>		<i>Ökande skillnader</i>
<b>FÖRVÄRVSARBETE</b>		<i>Minskande skillnader</i>
<b>ARBETSLÖSHET</b>		<i>Oförändrad skillnader</i>
<b>OHÄLSA</b>		<i>Minskande skillnader</i>
<b>EKONOMISKT BISTÅND</b>		<i>Minskande skillnader (de senaste åren)</i>
<b>FÖDDA UTANFÖR EU/EFTA</b>		<i>Ökande skillnader</i>
<b>UTBILDNINGSNIVÅ</b>		<i>Oförändrad skillnader</i>
<b>GYMNASIEBEHÖRIGHET</b>		<i>Ökande skillnader</i>
<b>UNGA</b>		<i>Ökande skillnader</i>
<b>ÄLDRE</b>		<i>Ökande skillnader</i>



# Del 2 - Demografi och flyttströmmar

Hur flyttar man inom länet?

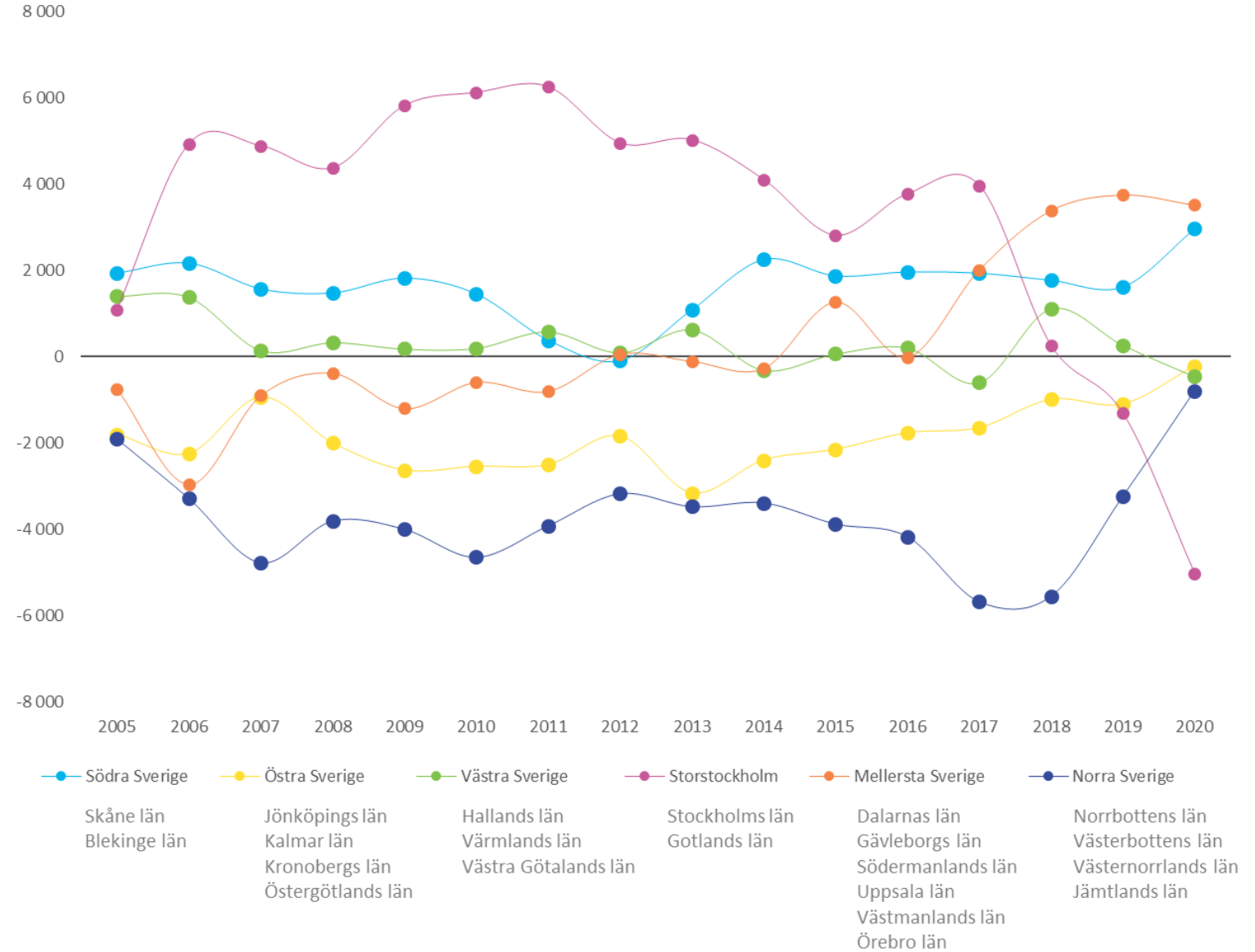
Kan vi se effekter av pandemin?

Vad kan vi tro om den framtida befolkningsutvecklingen?



## Flyttrörelser inom Sverige

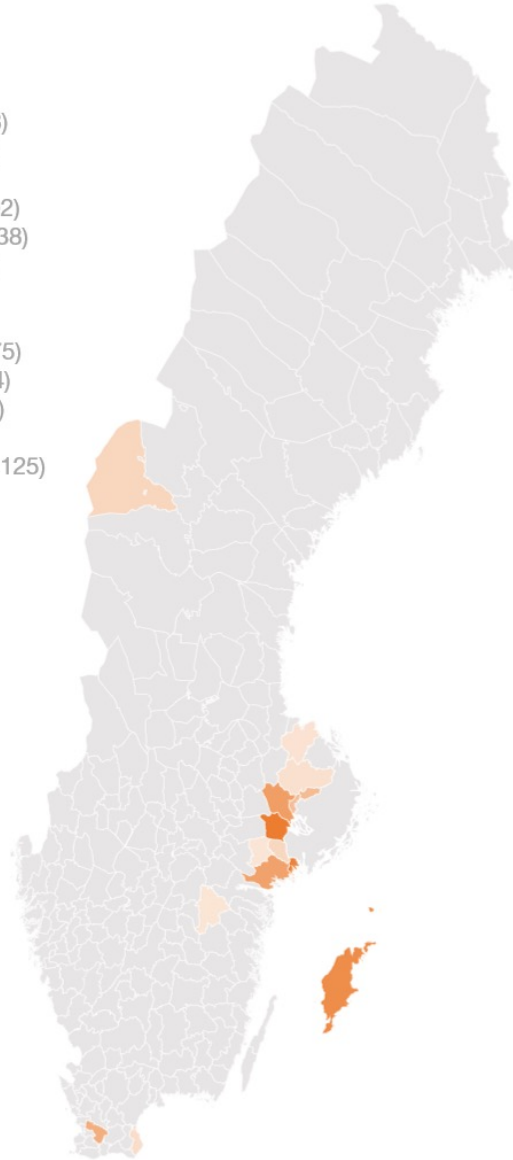
Inrikes flyttnetto per storregion i Sverige 2005-2020



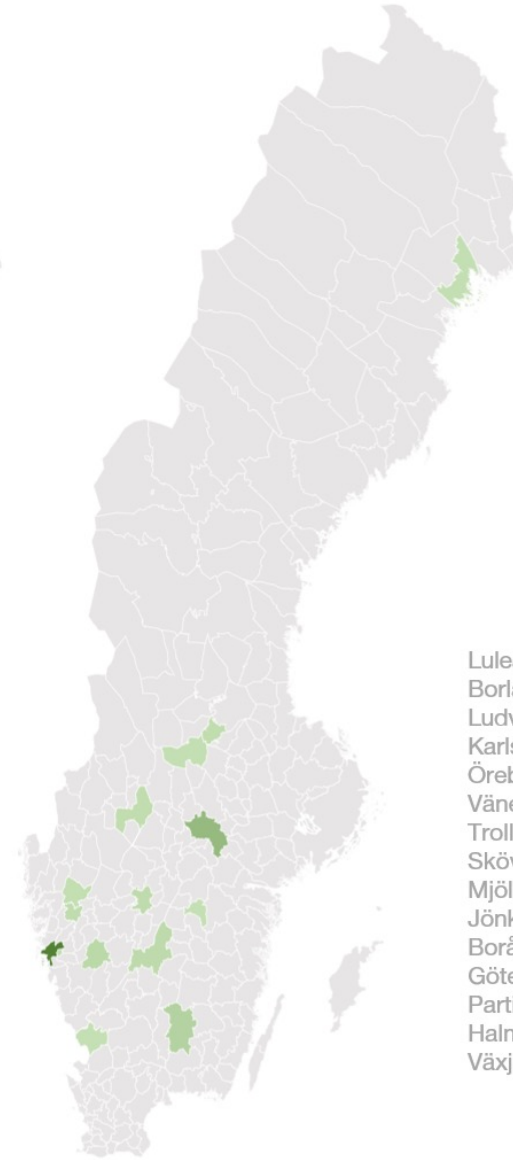
## Flyttkarusellen i Storstockholm

De 15 mest negativa respektive positiva flyttnettona i relation till Storstockholm under år 2020

Åre (-158)  
Tierp (-104)  
Uppsala (-113)  
Knivsta (-269)  
Håbo (-260)  
Enköping (-392)  
Strängnäs (-538)  
Gnesta (-148)  
Flen (-92)  
Trosa (-508)  
Nyköping (-375)  
Linköping (-94)  
Gotland (-471)  
Lund (-323)  
Simrishamn (-125)

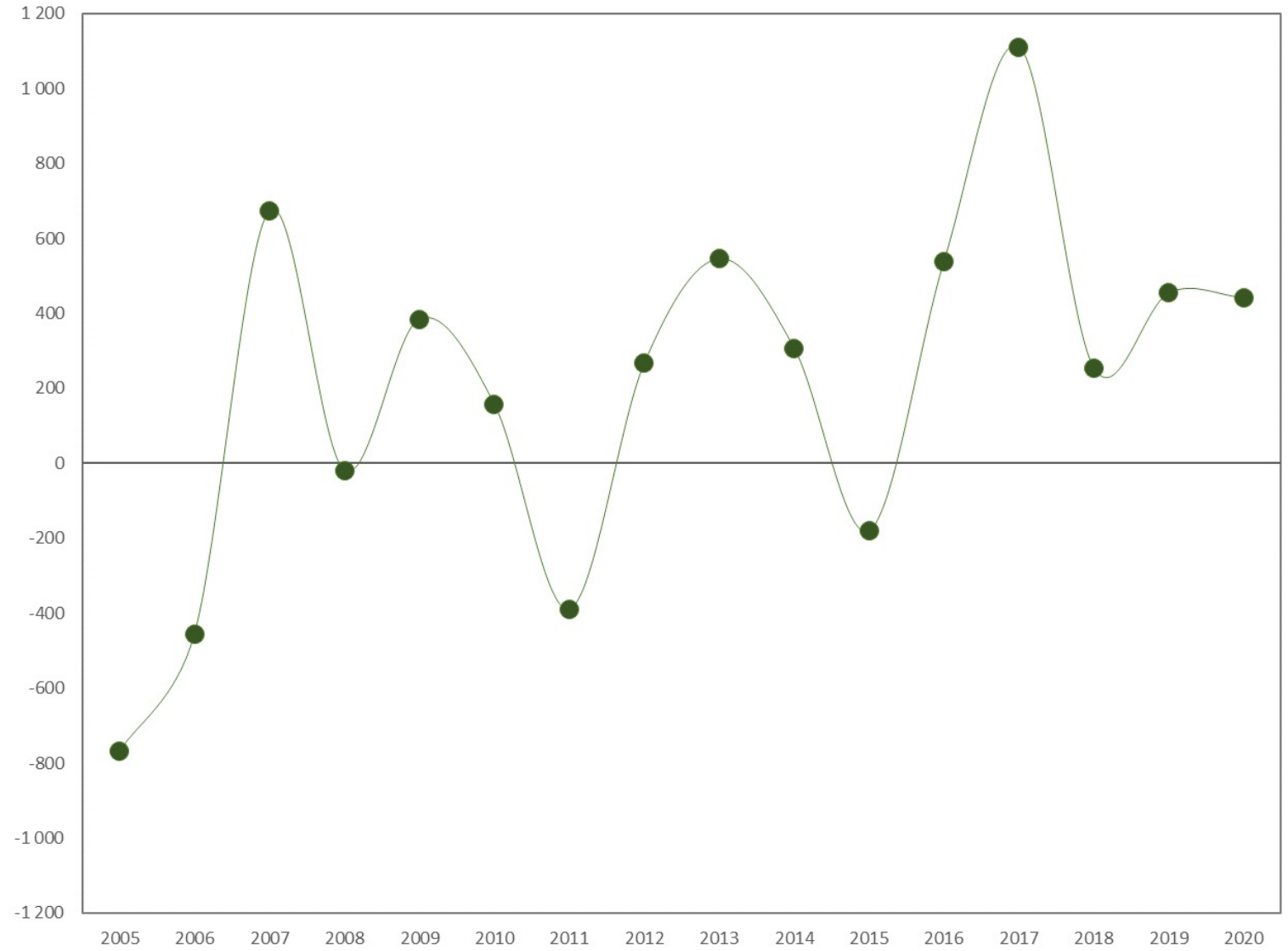


Luleå (+31)  
Borlänge (+43)  
Ludvika (+30)  
Karlstad (+42)  
Örebro (+262)  
Vänersborg (+35)  
Trollhättan (+49)  
Skövde (+54)  
Mjölby (+26)  
Jönköping (+59)  
Borås (+70)  
Göteborg (+603)  
Partille (+39)  
Halmstad (+27)  
Växjö (+106)



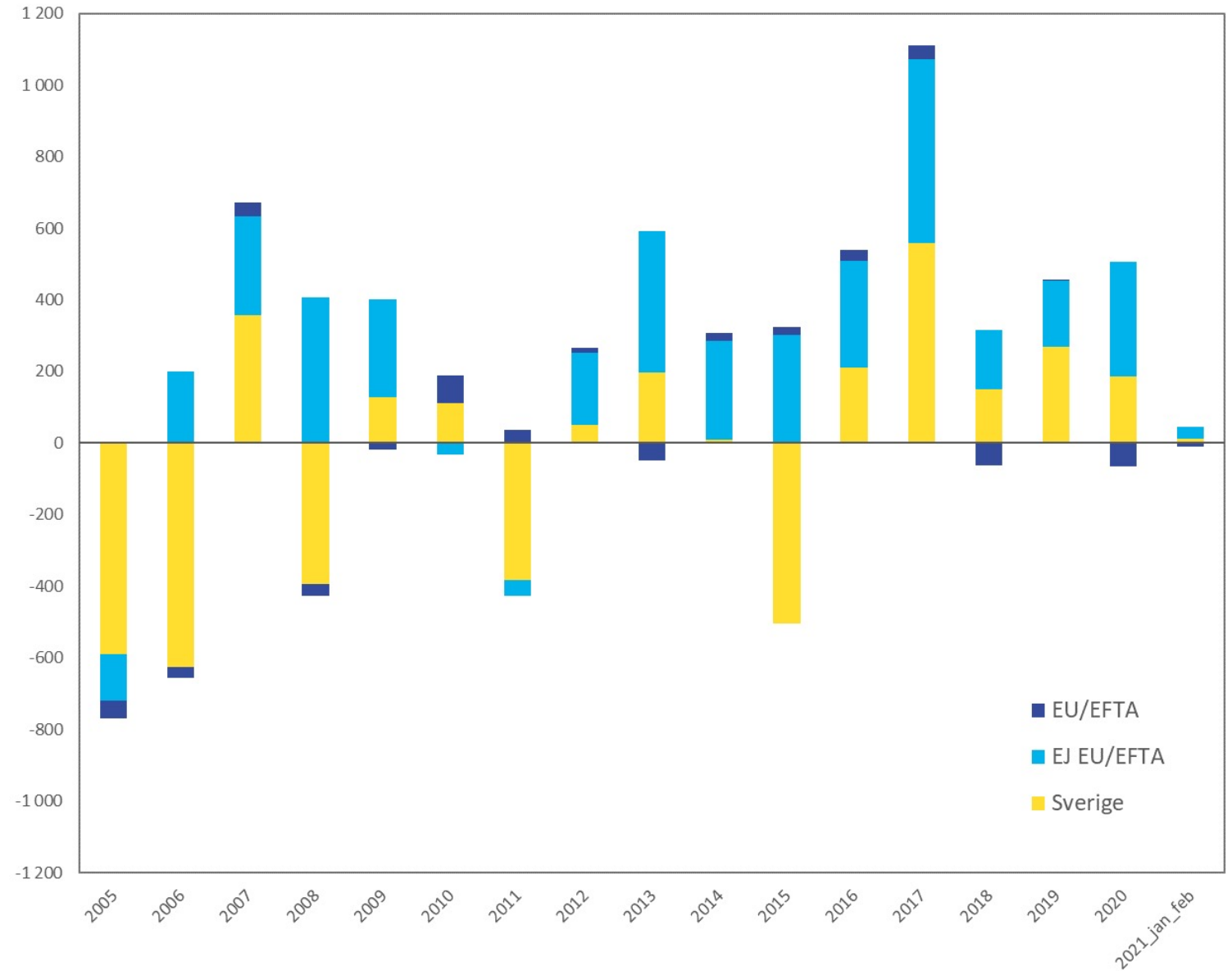
## Inrikes flyttnetto i Östergötland

Inrikes flyttnetto i Östergötland 2005-2020



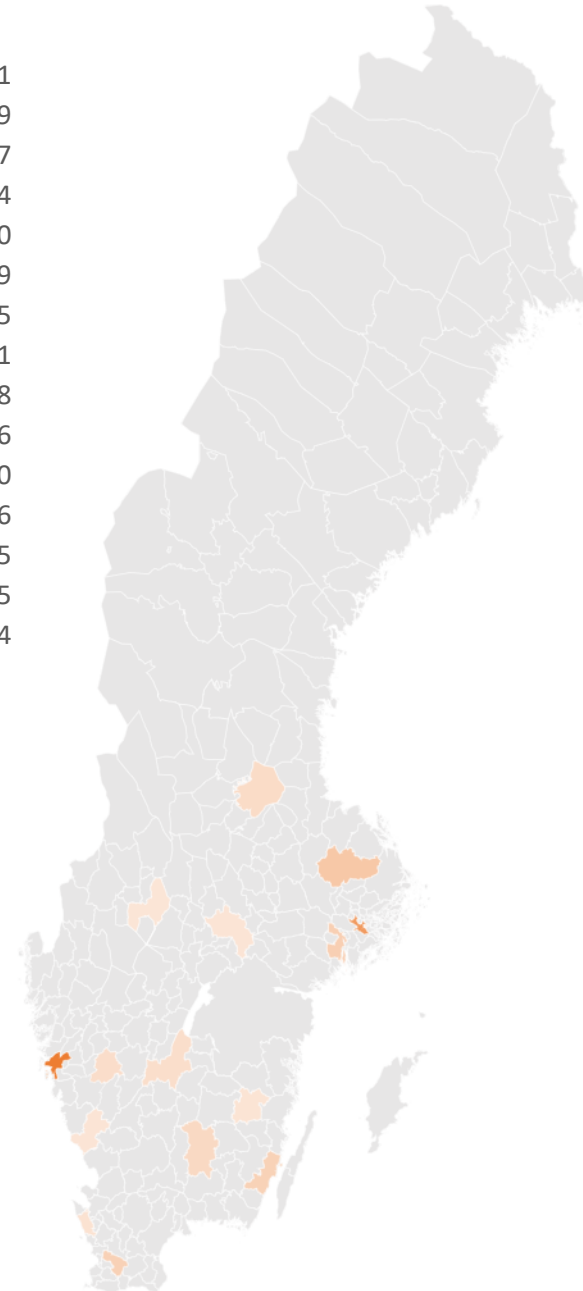
Inrikes flyttnetto i Östergötland 2005-2021 (feb) efter födelseland

## Inrikes flyttnetto i Östergötland efter födelseland



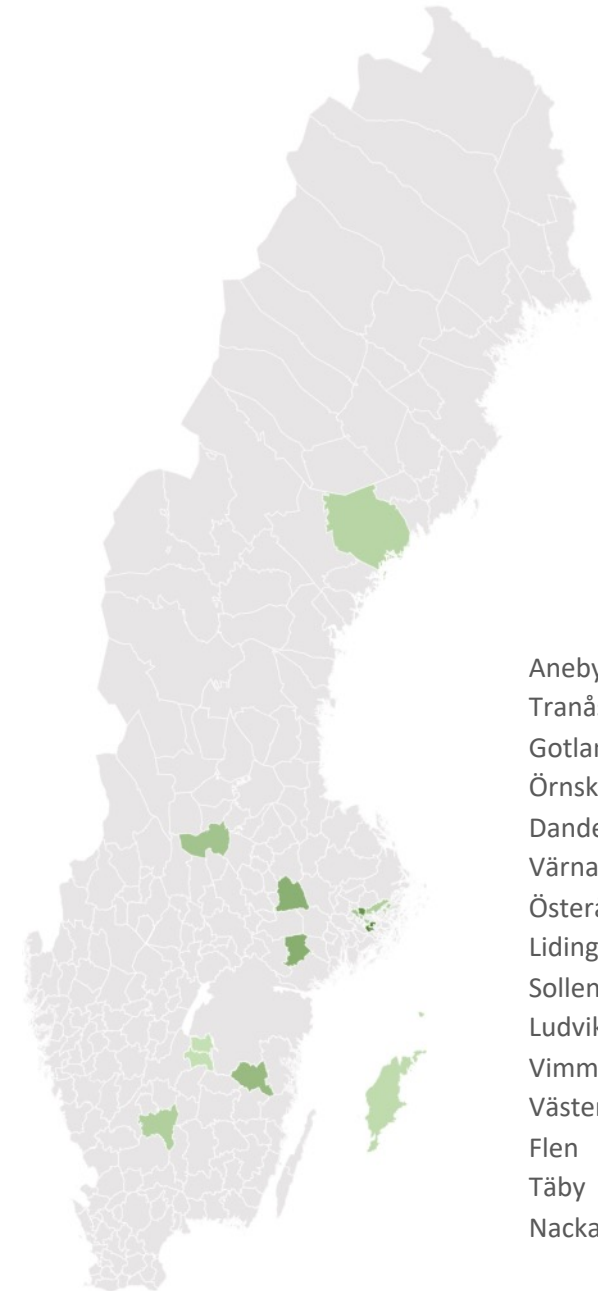
## Största inrikes flyttströmmar mellan kommuner i Sverige och Östergötland

Göteborg	-201
Stockholm	-149
Uppsala	-67
Södertälje	-54
Lund	-50
Kalmar	-49
Växjö	-35
Falun	-31
Borås	-28
Jönköping	-26
Helsingborg	-20
Hultsfred	-16
Falkenberg	-15
Örebro	-15
Karlstad	-14



15 mest *negativa* flyttnetton

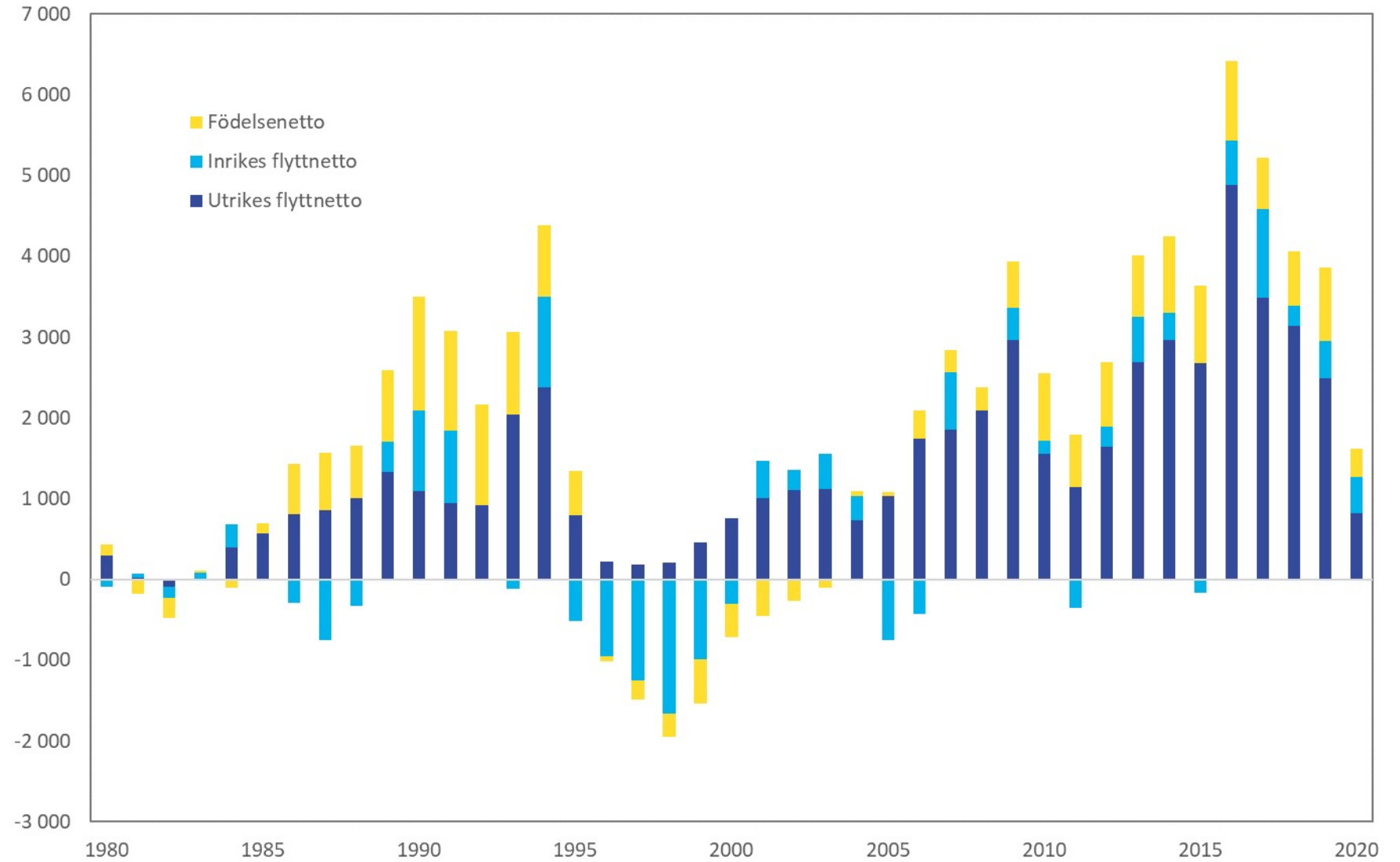
15 mest *positiva* flyttnetton



Aneby	25
Tranås	25
Gotland	27
Örnsköldsvik	30
Danderyd	31
Värnamo	32
Österåker	33
Lidingö	35
Sollentuna	37
Ludvika	37
Vimmerby	41
Västerås	46
Flen	47
Täby	60
Nacka	66

## Befolkningens totala utveckling i Östergötland

## Förändringskomponenter i Östergötland



## Del 3 - Offentlig försörjning

Hur omfattande är den offentliga försörjningen inom länets samordningsförbund?

Vad består den av?

Hur hänger den offentliga försörjningen ihop med socioekonomiska förutsättningar i en kommun?



## Begreppet helårsekvivalent

### Reflektion och meningsutbyte efter genomgång:

*(i) Hur ska minskningen av den offentliga försörjningen (fram till pandemin...) förstås - vad beror på skärpta regler och rutiner och vad beror på ett minskat behov hos befolkningen?*

*(ii) Är skillnaderna mellan kvinnor och mäns offentliga försörjning något som kan och bör påverkas?*

*(iii) Vad händer om rådande arbetslöshet biter sig fast?*

SCB tar kontinuerligt fram statistik om den offentliga försörjningens totala omfattning från olika ersättningsystem. Måttet, vars namn inte är helt enkelt att förstå, uttrycks som antalet **helårsekvivalenter** i åldrarna 20-64 som försörjs genom sociala ersättningar och bidrag.

Måttet inkluderar sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning (tidigare kallat förtidspension), ersättning vid arbetslöshet, ekonomiskt bistånd och etableringsersättning (stöd till nyanlända).

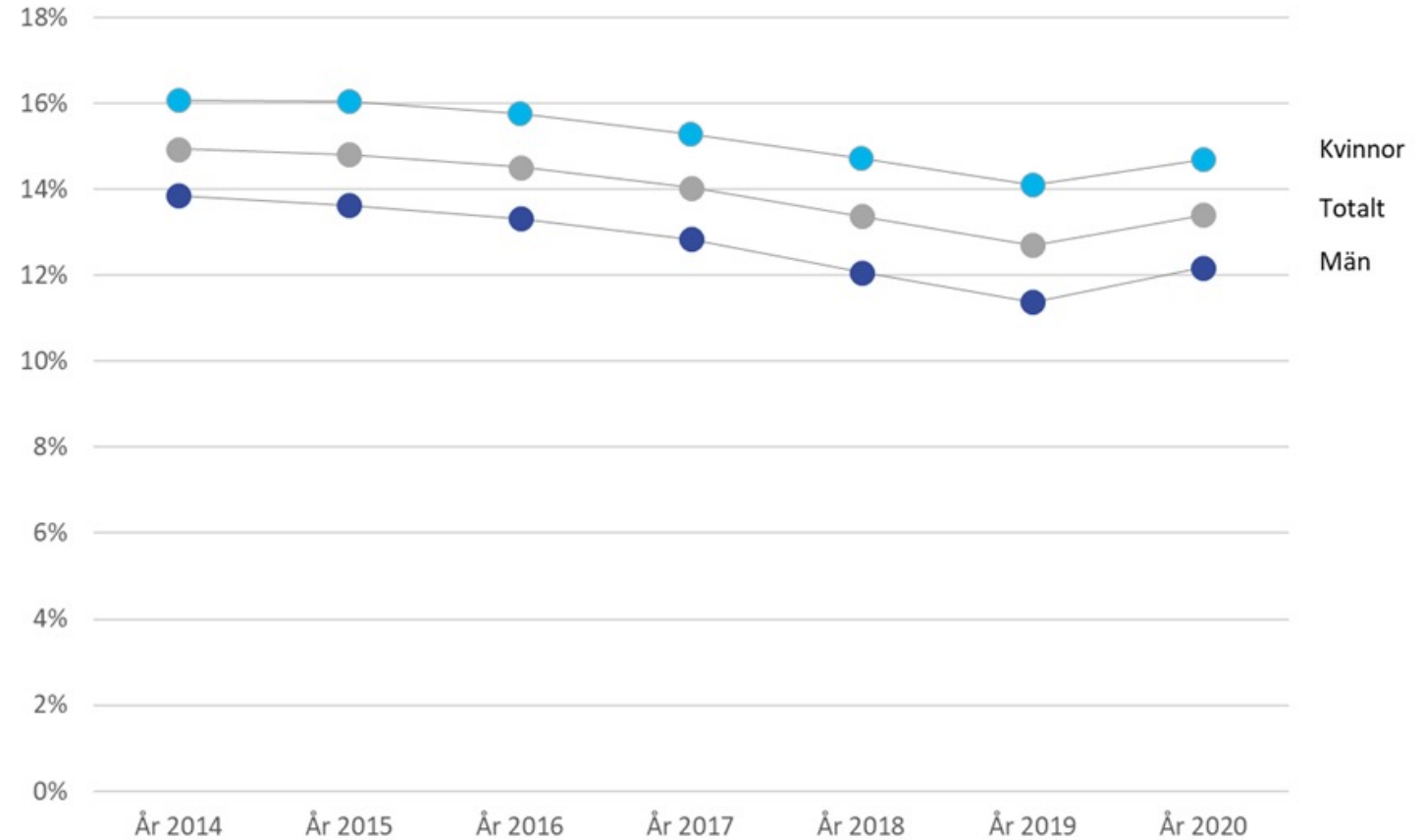
Varje ersättningsystem mäts i helårspersoner, så kallade helårsekvivalenter. Detta för att skapa jämförbarhet mellan olika typer av ersättningar. Med helårsekvivalenter avses det antal individer som skulle kunna försörjas under ett helt år med full ersättning. Exempelvis blir två personer, som varit heltidsarbetslösa ett halvår var, tillsammans en helårsekvivalent.



## Offentlig försörjning i Sverige

*Utveckling över tid,  
totalt samt för kvinnor  
respektive män*

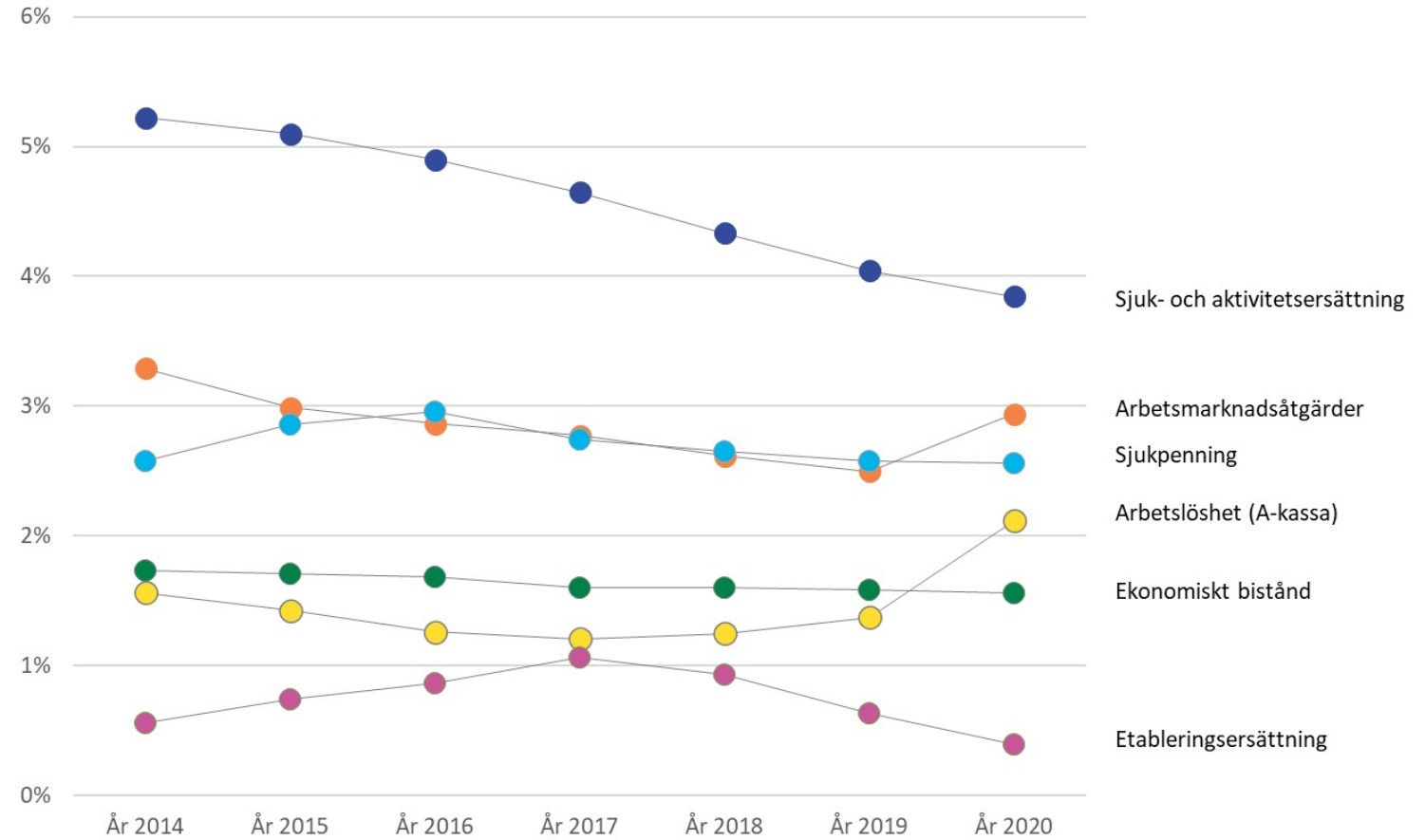
Offentlig försörjning för kvinnor och män i Sverige år 2014-2020  
Andel helårsekvivalenter av befolkningen 20-64 år



# Offentlig försörjning i Sverige

*Utveckling över tid  
per ersättningssystem*

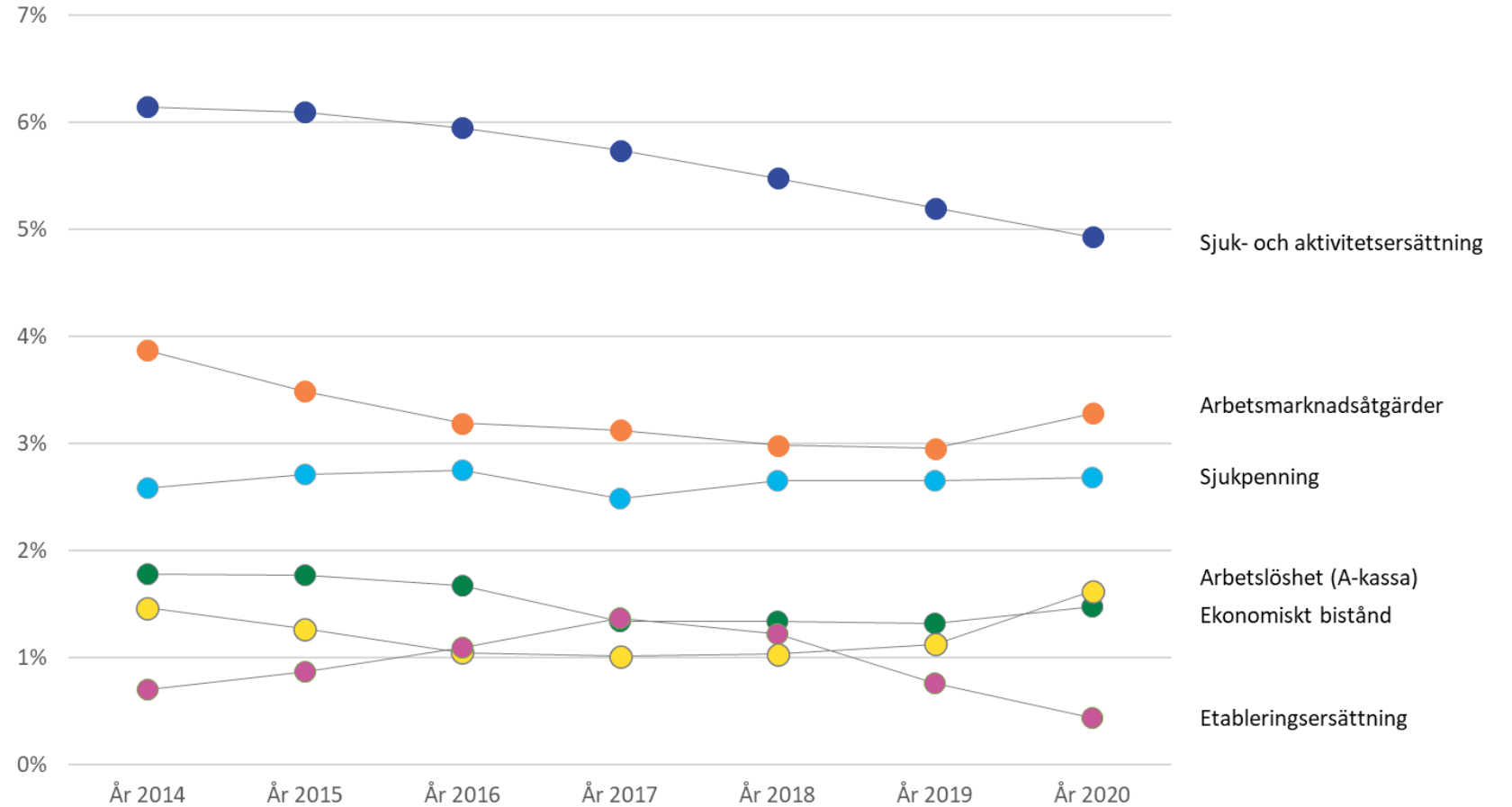
Offentlig försörjning per ersättningssystem i Sverige år 2014-2020  
Andel helårsekvivalenter av befolkningen 20-64 år



## Utveckling av HE i Östergötland 2004-2020

### Offentlig försörjning per ersättningsystem i Östergötland år 2014-2020

Andel helårsekvivalenter av befolkningen 20-64 år  
(Kommunernas genomsnittliga HE)



## HE per län i Sverige

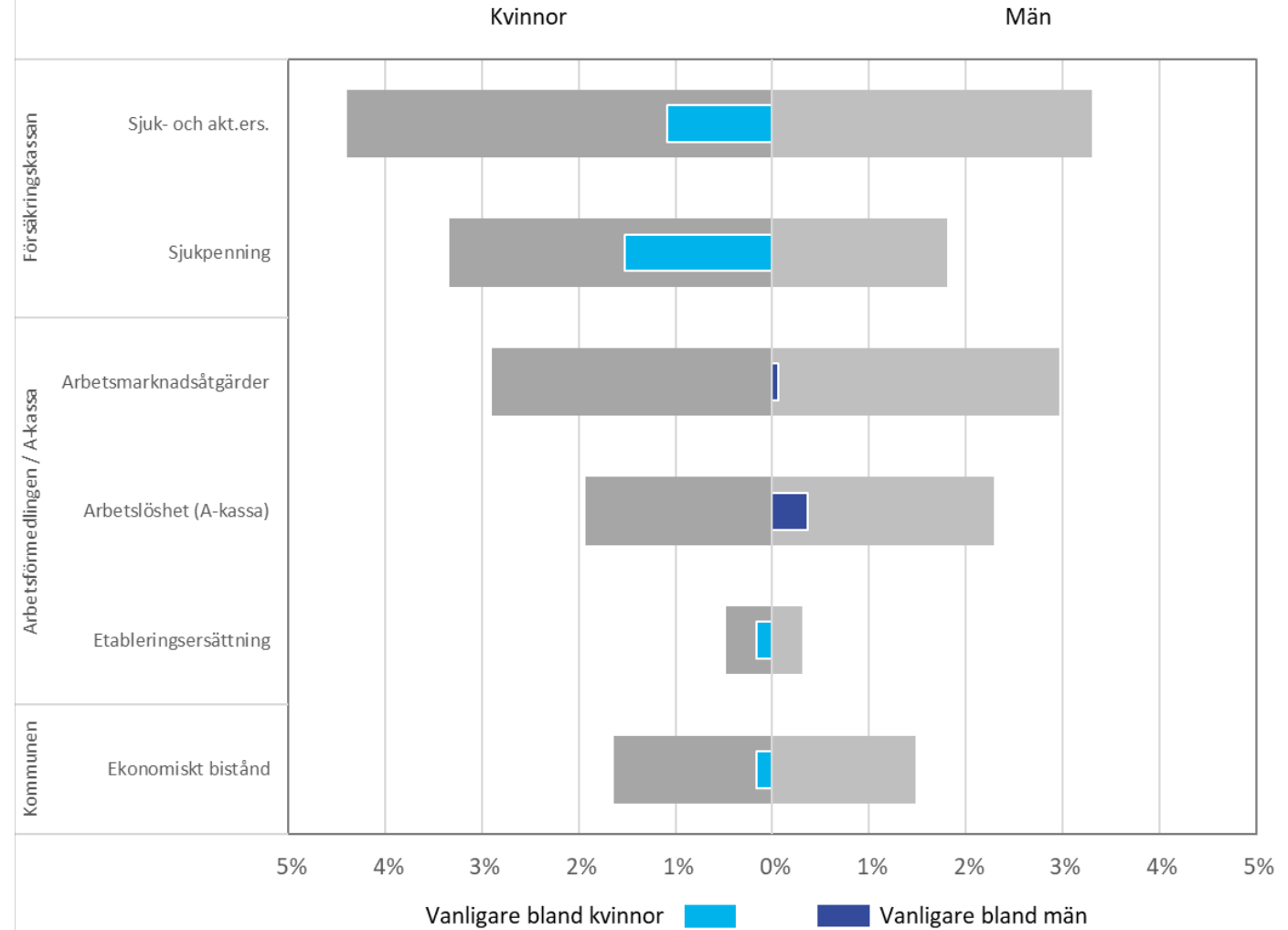
Andel HE per län och ersättningsystem 2020



## Offentlig försörjning i Sverige

*Skillnad mellan kvinnor och män inom respektive ersättningssystem*

### Offentlig försörjning för kvinnor och män i Sverige år 2020 Andel helårsekvivalenter av befolkningen 20-64 år



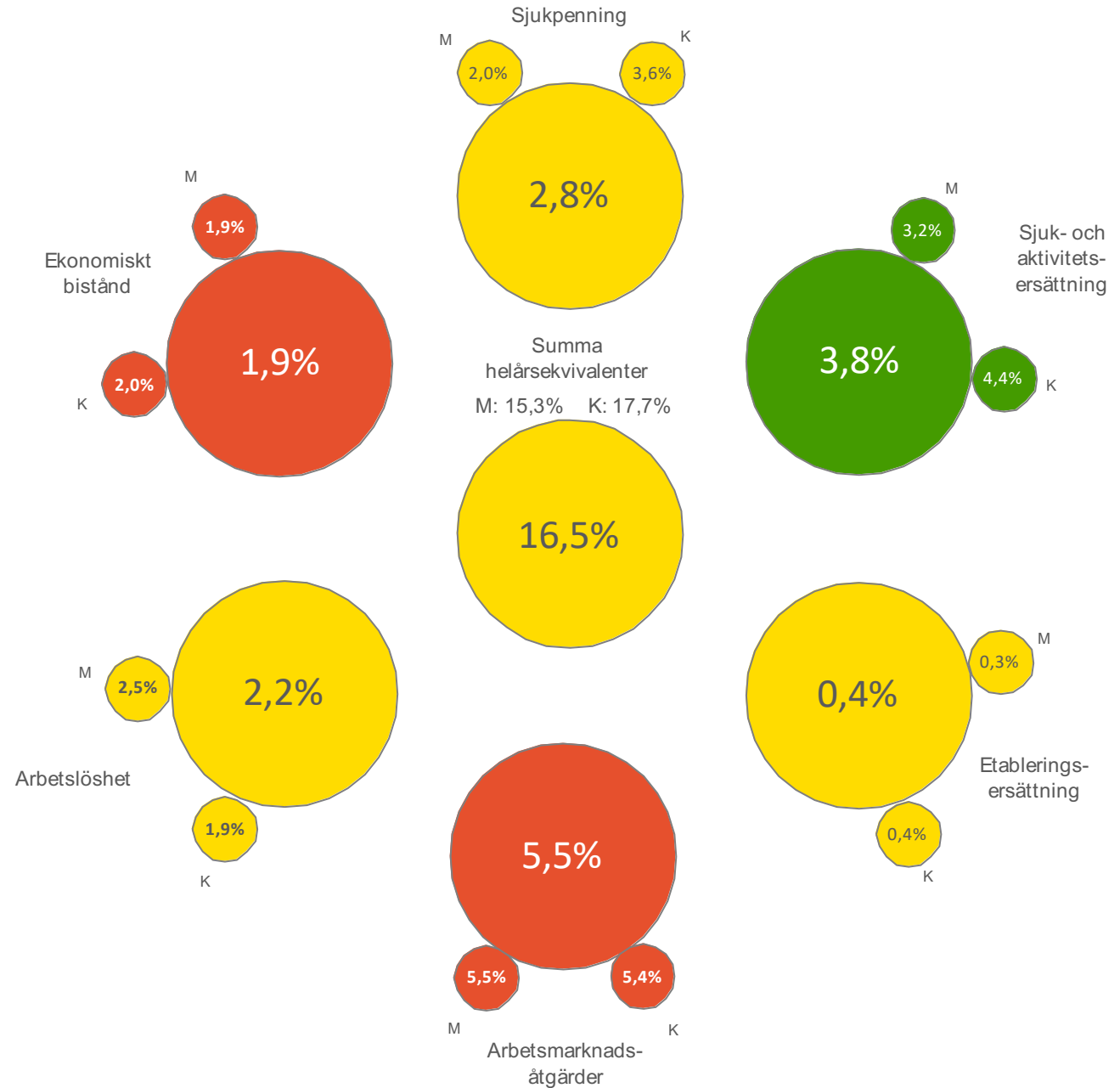
**Tid för reflektion  
och meningsutbyte**

- (i) Hur ska minskningen av den offentliga försörjningen (fram till pandemin...) förstås - vad beror på skärpta regler och rutiner och vad beror på ett minskat behov hos befolkningen?*
- (ii) Är skillnaderna mellan kvinnor och mäns offentliga försörjning något som kan och bör påverkas?*
- (iii) Vad händer om rådande arbetslöshet biter sig fast?*



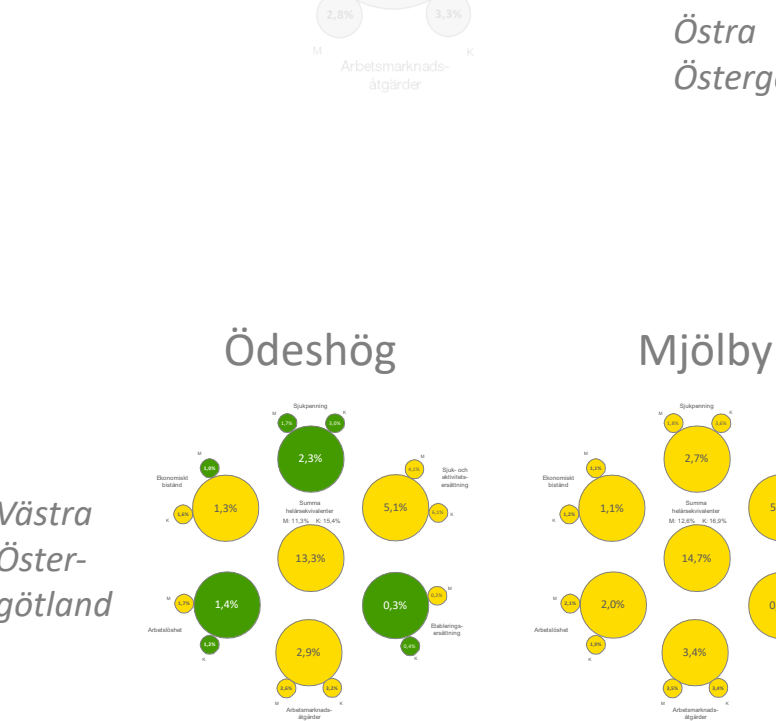
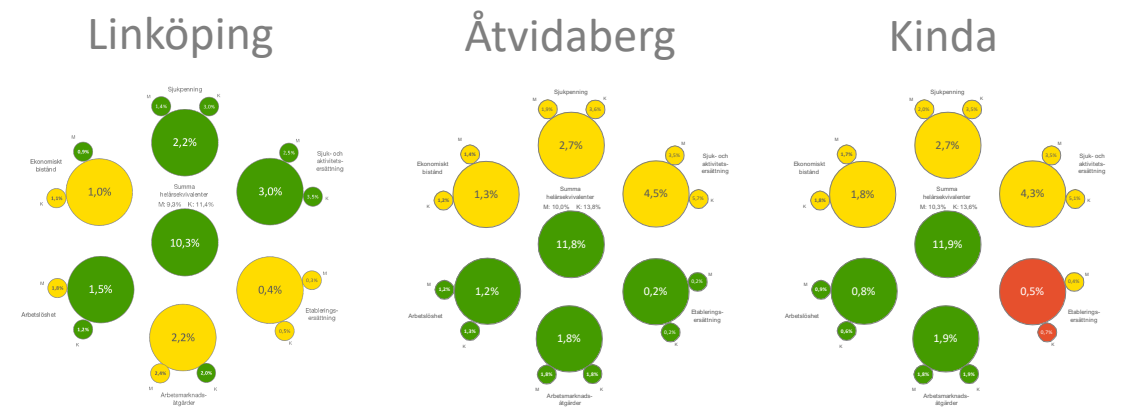
## Försörjningsprofiler för kommuner i Östergötland

- tolkningsstöd med exempel från Gävle kommun (som inte tillhör Östergötland)





**Centrala Östergötland**

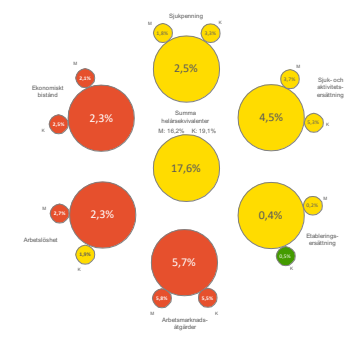
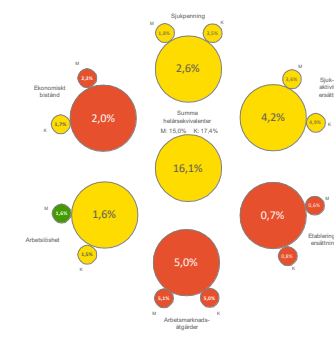
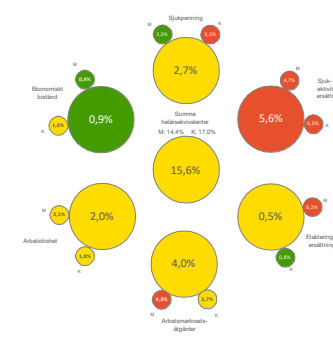
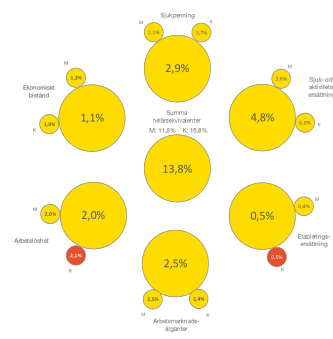


**Söderköping**

**Valdemarsvik**

**Finspång**

**Norrköping**



**Ödeshög**

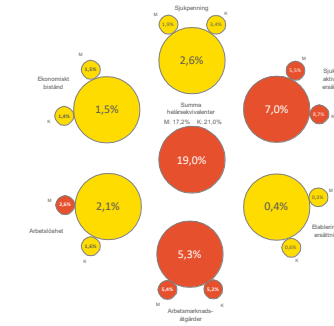
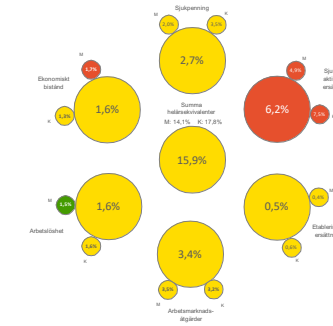
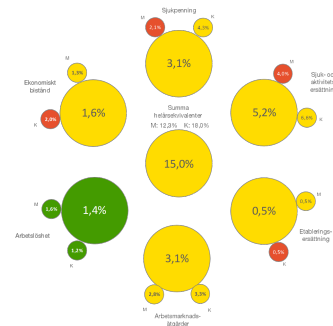
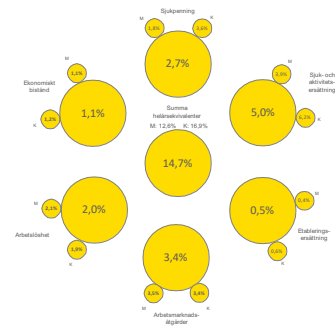
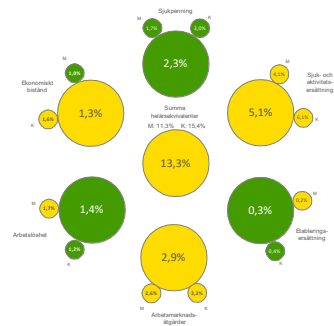
**Mjölby**

**Boxholm**

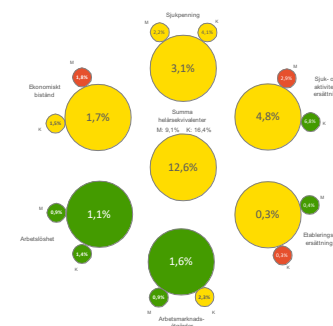
**Vadstena**

**Motala**

**Ydre**



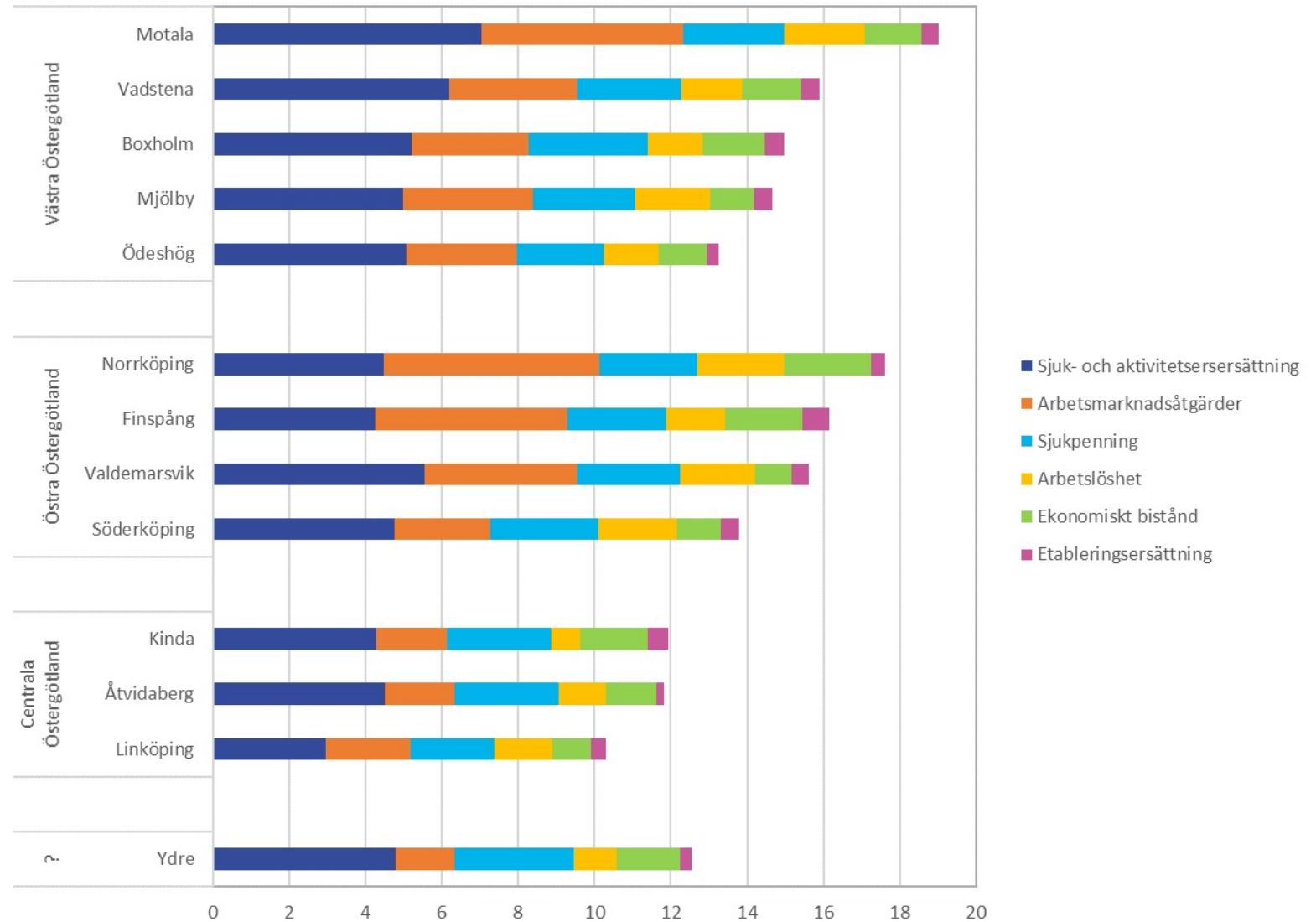
?



## HE per kommun i Östergötland

### Sortering efter förbund

Andel HE per kommun i Östergötland och ersättningsystem 2020



<https://studios.statisticon.se/finsam>



Tänk på att ...

Lampans sken visar ... det som finns under lampan.

Gränsdragningar på en karta är fasta. Människor rör på sig.

Statistik och medelvärden förenklar. Även i välbärgade områden finns individer som lever i utsatthet. Och tvärtom.